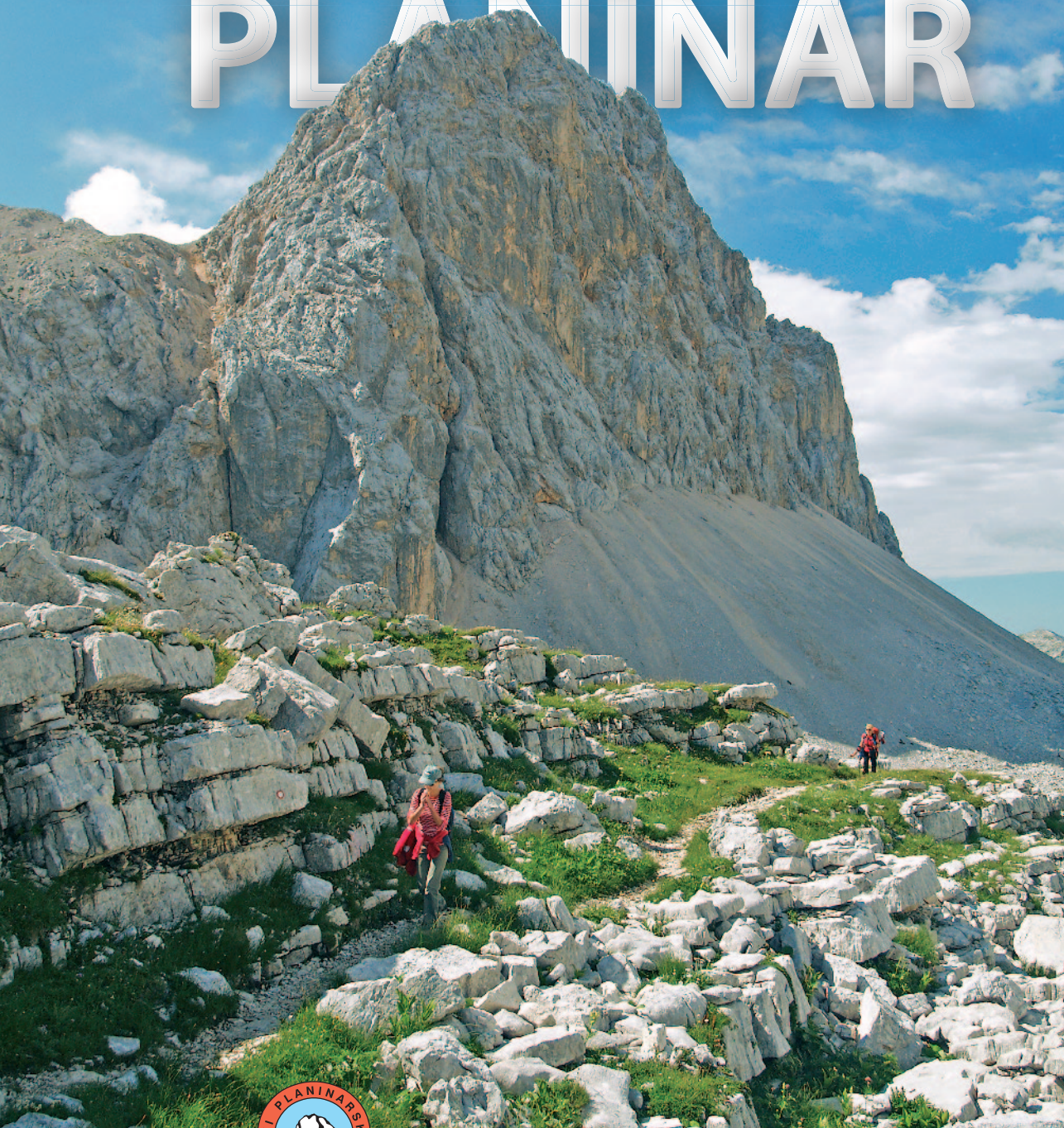

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

GODIŠTE **105**

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

5

SVIBANJ
2013

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izašao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Pretplata i informacije

Ured Hrvatskoga
planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@hps.hr
http://www.hps.hr

Uredništvo

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@hps.hr

Grafička priprema

Urednik d.o.o., Zagreb

Tisak

Ekološki glasnik d.o.o.
Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Čaplar
Palmotićeve 27
10000 Zagreb
e-mail: caplar@hps.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Faruk Islamović
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
prof. dr. Željko Poljak
Vanja Radovanović
Robert Smolec

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te tražilica s bibliografijom časopisa dostupni su na internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

<http://www.hps.hr>

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

Pretplata

Godišnja pretplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Pretplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza HR4123600001101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan Vaš pretplatnički broj.

Godišnja pretplata za inozemstvo

iznosi 35 eura, a uplaćuje se na račun SWIFT: ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na pretplatnički broj.

Cijena pojedinačnog primjerka

je 15 kuna (+ poštarina).

Vaš pretplatnički broj

otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnici možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se pretplatiti

Zainteresirani za pretplatu na časopis trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (hps@hps.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142). Pretplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi pretplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Pretplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini pretplatnicima fizičkim osobama šalje se uplatnica za pretplatu, a pretplatnicima pravnim osobama računi.

212 Biokovski vuk

218 O Marmolada, tu es Regina (Marmolado, ti si kraljica)

224 Uz 90. obljetnicu planinarstva u Karlovcu

229 Velika svečanost slavonskih planinara

Sadržaj

Članci

- 212 Biokovski vuk
Željko Vinković
- 218 O Marmolada, tu es Regina (Marmolado, ti si kraljica)
Nikola Sedmak
- 221 Prvi susret s Velebitom
Zvonko Trdić
- 224 Uz 90. obljetnicu planinarstva u Karlovcu
Vitimir Murganić
- 229 Velika svečanost slavonskih planinara
Antun Zlatko Lončarić
- 231 Kako je Mljet postao »najplaninarskiji« otok
prof. dr. Željko Poljak
- 235 Planinarska razglednica iz središnje Bosne
Anica Hrlec
- 237 Đavolji palac
Jon Krakauer

Info

- 242 Sv. Ilija (961 m)
- 244 Planinarski put Medvednicom
- 244 Planinarski dom »Žitnica« na Japetiću
- 245 Annapurna - prvi savladani osamtisućnjak
- 245 www.spvz.hr
- 245 Vremeplov

Rubrike

- 246 **In memoriam:** Marijan Harambašić, Franjo Kleković
- 248 **Planinarski vodiči:** Osnivačka skupština SPV Varaždin, Vježba prve pomoći za SPV Rijeka

Tema broja

90 obljetnica planinarstva u Karlovcu

Naslovnica

Velika Zelnarica iznad Zelenog jezera (Triglavski nacionalni park), foto: Alan Čaplar

- 249 **Alpinizam:** Rezultati Lednog kupa Hrvatske
- 250 **Vijesti:** 85. obljetnica »Bila« u Koprivnici, Pohod »Kolijevkom hrvatske državnosti«, E-12, Protokol o suradnji panonskih planinara, Skupština PS grada Karlovca, 5. zimski POJ, Više od 600 planinara na Zarinu, Pohod Varaždinskim planinarskim putem, Održani 31. »Papučki jaglaci«, Svi na Japetić!, II. pohod »Tragom prvog izleta HPD-a na Sljeme«, Susret pjesnika na Sovskom jezeru
- 258 **Kalendar akcija**

Biokovski vuk

Uzdužna tura od prijevoja Dupci preko cijelog Biokova do Neretve

Željko Vinković, Bjelovar

Zamisao da izvedemo uzdužnu turu Biokovom rodila se kad sam na stranicama SAK-a »Ekstrem« iz Makarske pročitao tekst od naslovom »Biokovski vuk«. Trojica članova toga kluba prošla su 2007. Biokovo cijelom njegovom dužinom i na toj turi skovali zamisao o dodjeli titule »Biokovski vuk« svima koji ponove takav podvig. Da bi motivirali buduće polaznike i olakšali im izvedbu takve ture, ponudili su na internetskoj stranici i u »Hrvatskom planinaru« opširne upute o planiranju dnevnih etapa, podatke o markiranim i nemarkiranim dionicama puta, o mjestima s pitkom vodom i svemu ostalom što planinarima može biti korisno. Smisao je cijelog pohoda upoznavanje predivne, ali i opasne planine, koju

mnogi nazivaju kraljicom dalmatinskih planina.

Biokovo je najviša i najduža planina u Dalmaciji. Pruža se od prijevoja Dupci kod Brela prema jugoistoku do Donje Neretve. Biokovskom masivu pripadaju i Sutvid (1155 m) i Rilić (838 m), koji se, pružajući se jugoistočno od Podgore do Ploča, nastavljaju na krševit središnji dio Biokova.

Već početkom prošle godine počeo sam pripremati topografske karte koje pokrivaju područje Biokova i podatke o stanju postojećih staza. Kao osnovu uzeo sam trasu Biokovske planinarske staze. Na internetskim stranicama HPS-a naišao sam na upozorenje da ona ne zadovoljava uvjete koje je za planinarske obilaznice utvrdila Komisija za planinarske putove

Biokovo je najviša i najduža planina u Dalmaciji. Pruža se od prijevoja Dupci kod Brele prema jugoistoku do Donje Neretve. Biokovskom masivu pripadaju i Sutvid (1155 m) i Rilić (838 m), koji se, pružajući se jugoistočno od Podgore do Ploča, nastavljaju na krševit središnji dio Biokova

HPS-a jer markacije na pojedinim dionicama dugo nisu obnovljane. Na te dionice upozorava i tekst »Biokovski vuk« na webu »Ekstrema«. Stupio sam u vezu s iskusnim makarskim alpinistom i vodičem Željkom Bockovcem, članom trojke koja je 2007. završila uzdužnu biokovsku turu. Dopisivanjem elektroničkom poštom pokušao sam doznati može li se gdje nabaviti dnevnik Biokovske planinarske staze i ima li u njemu kakva karta s ucrtanom stazom. Posebno su me zanimala pojediniosti o tome gdje možemo nadopunjavati vodu i koliko vode treba ponijeti sa sobom. Zanimalo me je i koliko je ekipa dosad pokušavalo prijeći Biokovo na taj način i zašto su posljednje dvije odustale. Na sva pitanja odgovorio mi je vrlo točno i iscrpno.

Okosnica trase nekadašnja je Biokovska partizanska staza (BPS). Nakon osamostaljenja Hrvatske ta je staza dobila nov naziv – Biokovska planinarska staza, a trasa je skraćena, tako da ona sada obuhvaća dio u granicama Parka prirode Biokovo, do Šošića (dakle, pola puta). Dnevnika i karata gotovo više i nema, osim u privatnim kolekcijama. Obilaznicu održava PD »Biokovo«, a o drugom dijelu, koji nije obuhvaćen današnjim BPS-om »brine« se samo nekolicina mjesnih entuzijasta.

Vode u prva dva dana puta ima dovoljno, a nalazi se na predjelu Grljak (na putu), iza vrha Kuranika (između Svetog Ilije i Motike), kod planinarske kuće »Slobodan Ravlić«, na domu Vošac, na prijevoju Stazi (privatne kuće), u selu

Biokovski krš
(u daljini lijevo
vrh Vošac)

Šošićima te u selu Brikvi. Sljedeći dio puta oskudijeva vodom. Od sela Brikve do sela Višnjice nema vode, pa je poželjno na tu dionicu ponijeti barem 2-3 litre.

Put stalno ide otprilike sredinom Biokova, osim na dijelu od Drveničkih stina do Rilića. Tu se planinar mora spustiti s planine (u Višnjicu) pa se penjati na Rilić. Dionica iza Rilića, a posebno preko Podačkog polja, jako je loša jer su markacije stare i teško uočljive. Na Podačkom polju ima vode, što bi trebalo biti dovoljno do kraja puta. Možda se u starom selu Grnčeniku nađe još koja čatrnja s vodom.

Željku Bockovcu poslao sam poruku da 27. travnja 2012. navečer u 20 sati na Biokovo kreće »čopor« od četiri planinara iz HPD-a »Bilogora« Bjelovar. Bili su to Đuro Gustović, Željko Pranjic, Zvonimir Miškulin i Željko Vinković, kao vođa čopora. Plan nam je bio da u 5 sati ujutro budemo na početnoj točki u Zaveterju, zaselku Bartulovićima. Putem ćemo mu slati sms poruke o stanju i poziciji našega »čopora«, a kratke informacije ići će i na stranicu HPD-a

»Bilogora« i na facebook stranicu društva. Mobiteli će nam biti isključeni, a uključivat ćemo ih samo u slučaju nerješivih problema i navečer, kad ćemo kratke informacije slati na tri adrese – njemu, zatim osobi koja će stavljati podatke na facebook te osobi koja stavlja pribadače na kartu što smo je ostavili na mjestu gdje se sastajemo, u kafiću K-2 (odande uvijek krećemo u akciju). HGSS Stanica Bjelovar upoznata je s cijelim planom i u slučaju potrebe ona će alarmirati HGSS Stanicu Makarska, no nadamo se da za to neće biti potrebe.

Putovali smo cijelu noć i već u 5,30 započeli uspon stazom iz Bartulovića, s nadmorske visine od 350 metara. Iz Bartulovića markacija prati greben sa sjeverozapadne strane. Već u 6,05 izlazi sunce iza okolnih istočnih brda i nagovještava vruć dan. Puna dva sata trebaju nam da bismo svladali 500 metara nadmorske visine do lokve Grljak, gdje u stjenovitoj zdjeli ima vode u izobilju. U podne stižemo do velike špilje Pozjate. Jedva smo čekali da odložimo svoje teške ruksake. Ručak i odmor,

U ranim jutarnjim satima u Bartulovićima, na početku uzbudljive biokovske pustolovine

uz razgledavanje špilje, uzimaju nam gotovo sat vremena, a toliko smo umorni da bismo rado zaspali i na snijegu ispred špilje. Ipak, treba ići dalje. Od špilje do vrha Šćirovca (1619 m) treba nam još jedan i pol sat. Uspon je težak jer se krećemo po priličnoj vrućini. Dotad smo savladali više od 1200 metara visinske razlike pa nas svaki korak, uz umor od putovanja do Biokova i neprospavane noći, prilično iscrpljuje.

Uživamo u vidiku s jedne od najteže dostupnih kontrolnih točaka Hrvatske planinarske obilaznice. Prekrasno bi bilo ovdje ostati i odmarati se do večeri, ali još nas čeka najljepši grebenski put u Hrvatskoj – oštar i rastrgan greben Svetog Ilije, vrlo uzbudljiv, s prekrasnim vidicima.

Za dva sata stižemo do vrha Svetog Ilije (1642 m) i bijele kapelice sagrađene na starim temeljima. Postaje jasno da nećemo za dana uspjeti stići do kuće na Lokvi. Stoga ćemo hodati samo do mjesta

pogodnog za podizanje šatora. Stižemo tako do Radića stanova, napuštena pastirskog naselja i bunara s pitkom vodom. Tu na brzinu podižemo šatore i bez mnogo priče tonemo u zaslužan san.

Noć je topla i neobično tiha za planinu (ili mi ništa nismo čuli). Na bunaru smo natočili vodu, uz dodavanje tableta za njeno pročišćavanje, tako da je imamo do planinarske kuće na Lokvi. Do Lokve treba proći krševitu visoravan Motiku, a zatim se, hodajući s kamena na kamen te uz stalno penjanje i spuštanje, provući između nebrojenih vrtača.

Kod planinarske kuće »Slobodan Ravlič« na Lokvi dočekuje nas neugodno iznenađenje – potrgana pumpa za dizanje vode. Poslije se uspostavilo da je to samo uvod u buran dan u kojem su se neprestano izmjenjivali dobri i loši događaji. Vodu nadoknađujemo otapanjem snijega, a kod kuće pod Vošcem još smo izmolili

Vršni dio
Svetog Ilije s
kapelom

prisutne izletnike da nam dadu malo vode. Naišli smo i na vatrogasnu proslavu, gdje su nas počastili bevandom. Tako smo stigli do Vrata Biokova na Stazi, gdje smo se zbog nevolja sa žuljevima morali oprostiti od Željca. Autostopiranjem riješili smo mu prijevoz do Makarske, a mi smo uspjeli još do kraja dana stići do sela Šošića, gdje smo dan završili neplaniranim sudjelovanjem na još jednoj, ovaj put lovačkoj proslavi.

Nakon ispričane priče o tome što smo prošli i što još namjeravamo, dobri ljudi ponudili su nam da umjesto podizanja šatora spavamo u njihovu lovačkom domu. Spavanje na klupama i stolovima lovačkog doma bio je za nas pravi apartmanski smještaj. Dobro smo se naspavali i odmorni razmišljali što nas sve još čeka. Predivan prizor: pogled na današnju dionicu – jugoistočni dio Biokova (Rilić) pružao se odmah s vrata našeg utočišta.

Rilić je izdvojen, niži, prirodni nastavak Biokova, ali i težak za planinarenje zbog krševitosti terena i izloženosti suncu.

Iz Šošića najprije moramo doći do sela Brikve, odakle postoji markirana staza na Sutvid (1155 m), najviši vrh Rilića. Uska staza prosječena je kroz gustu šikaru pa dobro štiti od sunca. Unatoč tome, prilično je sparno. Lagano se krećemo, uz vrlo kratke odmore. Ništa nije dalo naslutiti da će oko 13,30, pola sata ispod vrha, moji prijatelji morati odustati zbog teškoća s nogama. Dogovaramo se da se vrata u Brikvu i autostopiraju do Višnjice, te tamo postavljamo šatore, a ja nastavljam na vrh Sutvid.

Greben je potpuno izložen suncu, bez ikakve vegetacije. Unatoč tome što je kraj travnja, temperature dobro prelaže dvadesetak stupnjeva. Svakako valja prihvatiti preporuku iz planinarskih vodiča da greben tijekom ljetnih žega treba izbje-

Vrh Sutvid
(1155 m)
iznad
Živogošća -
pogled prema
jugu

vati. Grebenski dio od Sutvida do Sokolića na Drveničkim stinama bila mi je bez sumnje najteža dionica uzdužne ture Biokovom. To je bio i najduži hodački dan jer sam se s grebena još morao spustiti sat i pol u selo Višnjicu do šatora. Tako sam stigao oko 22 sata, kad su moji prijatelji već bili duboko utonuli u san. Tad još nisam znao da sutradan ujutro po nas dolazi auto pa sam se iznenadio. Zvonkova supruga Ivana bila je s nama već u šest sati ujutro. Nakon dogovora i razmatranja svoga trenutačnog stanja (bez žuljeva i bolova u nogama, dobra vremenska prognoza, dodatne preporuke domaćeg lovca), odlučio sam nastaviti ovu avanturu za svoje prijatelje i društvo: danas ću prijeći dionicu do Baćinskih jezera i zatim se vratiti kući.

Dopodne je sve išlo glatko jer mi je domaći lovac Bogdan iscrpno opisao stazu kroz dio njihova lovišta, a upitan je samo dio bez markacija od križanja staze koja se spušta u Podace do kapelice Gospe od Milosrđa. Taj bih dio, da postoje markacije, prošao za četrdesetak minuta, a ovako mi je trebalo dva sata, uz usputne susrete s divljim konjima, koji su me dobro preplašili. Taj je dan bilo strašno vruće pa sam već do 17 sati popio četiri litre vode, koliko sam ponio iz Višnjice, te sam morao u selu Grnčeniku nadopuniti boce s još dvije litre vode. Iz Grnčenika sam krenuo prema Svetom Iliji (Gradac) i kad sam vidio da neću stići prije mraka, spustio sam se u polje Dugu te prespavao u pastirskoj kolibi. Iako sam bio prilično umoran i željan sna, budnim su me držale priče o vukovima, koje sam čuo iz prve ruke. Vukovi su normalna pojava u životu biokovskog pastira, a opisao ih je kao vrlo lukave životinje koje napadaju samo na sigurno. Prošli su me trnci kad smo ujutro stajali ispred tora, a on mi je rekao da nas sad vjerojatno odnekud promatra vuk i snima stanje. A onda me upitao: »Moj prijatelju iz Bjelovara, što je tebe donijelo ovamo?« Da bih mu se odužio na svemu, ostavio sam mu preostale konzerve.

ZELJKO VINKOVIĆ

U 10 sati bio sam na vrhu Svetom Iliji (773 m) neposredno iznad Gradca. Zahvaljujući položaju nad morem taj je vrh izvrstan vidikovac na Baćinska jezera, poluotok Pelješac, otoke Hvar, Mljet i Korčulu, a unazad na cijelo područje koje je ostalo iza mene.

Još su mi dva sata trebala da se kroz negostoljubivo područje prepuno kamenih gromada spustim s grebena prema selu Rudinama i izlazu na asfalt. Tako su bjelovarski planinari dobili svog »biokovskog vuka«. Šaljem imenjaku Bockovcu sms poruku: »Akcija Biokovski vuk završena u 13,42. Počinje evakuacija – tražim autobusnu stanicu.«

Pješačim još pet kilometara do Gradca, pa autobusom idem do Splita, gdje konačno uživo upoznajem imenjaka, prijatelja i ljudinu Željka Bockovca. Cijelu pripremu pohoda odradili smo putem elektroničke pošte. Stalno nam je bio pri ruci putem mobitela pa mu zahvaljujem za sve savjete, upute i ohrabrenja. Teško mi je opisati osjećaj ponosa, sreće i poštovanja spram njegovom, a sada i mojem Biokovu, koje je dopustilo »strancu« da ga upozna u svoj njegovoj ljepoti i divljini, kojemu je time postalo mnogo jasnije zašto tu planinu zovu kraljicom dalmatinskih planina.

»Biokovski vuk«
na zadnjem
vrhu - Svetom
Iliji iznad Gradca

O Marmolada, tu es Regina (Marmolado, ti si kraljica)

Nikola Sedmak, Podsused

Neću čitatelja zamarati opisom postanka gorja, geografskim obilježjima ni bilo kakvim povijesnim podacima. Dovoljno je reći da se nalaze u Italiji, dio su Alpa, ali odskaku svojim, laički rečeno, apstraktno oblikovanim stijenama, prekrasnim vrhuncima i dolinama te posebno romantičnim, sanjarskim izgledom. To su Dolomiti.

Naše putovanje počinje u Zagrebu, točnije u Podsusedu, gdje se ukrcavamo u autobus. Putujemo preko Rijeke, pa zatim kroz Sloveniju u Italiju, u samo srce Dolomita. Nakon devet sati vožnje stižemo na svoje odredište – prijetoj Passo

Fedaia, gdje se smještamo u hotelu, slatkom domu za sljedećih pet dana.

Program je bio atraktivan: Sass Rigais, Sasso Lunghe, Piz Boè te kraljica – Marmolada, i njezin vrh Punta Penia. Sve odreda prekrasni vrhovi, jedan ljepši od drugoga. Organizator putovanja je PD »Naftaplin«, a mi, članovi PD-a »Susedgrad«, pridružujemo im se.

Iako je kraj srpnja, vrijeme se kviri, zahladilo je. Kiša prelazi u gust snijeg – vrijeme je loše, jako loše. Sljedećih su dana redom otkazivani usponi – zbog sigurnosnih razloga, a nas je već počela napuštati nada. Zar smo stigli ovamo i vraćamo

Mirnoća nam se uvlači u tijelo dok se podno ledenjaka opremamo za uspon. Dereze, gamaše, cepin i obvezan navez. Krećemo! Napredovanje je nešto sporije jer svako malo zastajkujemo opijeni ljepotom koja nas okružuje. Pogled nam se zaustavlja na Piz Boèu, prekrasnom vrhu koji malo podsjeća na tortu sa šlagom

se kući bez ijednog uspona? Ispunjava nas tuga, golema tuga.

Na večeri doznajemo da će sutradan biti dobro, stabilno vrijeme, bez oborina barem do 14 sati. Vodič odlučuje povesti veću skupinu na Piz Boè, a nas četvorica – Milan, Petar, Filip i ja – krenut ćemo, uz vodičev blagoslov, na Punta Peniju.

Na vrh vode dva smjera – preko ledenjaka i »via ferrata«. Nakon savjetovanja s domaćinima izabrali smo pristup ledenjakom jer se za nj zna u kakvom je stanju, a o sadašnjem stanju ferate nitko nam ne može dati pouzdane podatke.

Pozdravlja nas sunce, toliko željen saveznik ovih dana. Vidimo prekrasno plavo nebo. Tek sad, četvrtog dana što smo tu, možemo upijati svu ljepotu i sklad Dolomita.

Mirnoća nam se uvlači u tijelo dok se podno ledenjaka opremamo za uspon. Dereze, gamaše, cepin i obvezan navez. Krećemo! Napredovanje je nešto sporije jer svako malo zastajkujemo opijeni ljepotom koja nas okružuje. Pogled nam se zaustavlja na Piz Boèu, prekrasnom vrhu koji malo podsjeća na tortu sa šlagom. Hodamo dalje. Zastajemo. Sad nam pozornost zaokuplja prekrasno zeleno jezero, duboko dolje, na Passo Fedaiia. Kamo god da pogledaš moraš stati i diviti se.

Ledenjak nam se ne čini strmim. Čovjek bi čak rekao da je položit, barem do mjesta gdje treba stupiti na nj. On omogućava strm i gotovo izravan pristup stijeni ispod hrpta Punta Penije. Nije penjački zahtjevan, ali zato traži dobru tjelesnu spremu, pogotovo nakon nekoliko dana sniježenja. Jedan je navez prije nas pa pratimo njegovu prtinu do stijene gdje počinje osigurani put za uspon na vršni dio hrpta. Tu se razvezujemo te se kompletima kopčamo na sajle. Stijene su skliske i prekrivene snijegom pa je nužan najveći oprez. Napredujemo polako, nogu pred nogu. Put je izvrsno osiguran, što znatno olakšava uspon u ovim uvjetima.

U stijeni isto tako – pogledi nam stalno bježe na sve strane. Nalazimo se kakvih stotinjak metara

iznad ledenjaka i vidimo još nekoliko naveza kako napreduju prema stijeni. Put postupno skreće, gubimo ledenjak iz vida i izlazimo na vršni hrbat. Taj je dio pomalo neugodan jer je širina hrpta na koji smo izašli samo koja dva metra, a okružuju ga vrtoglave okomice prema dolini. Navezujemo se i po duboku snijegu nastavljamo hrptom. Ubrzo se hrbat širi pa više nema opasnosti od pada. Predivna snježna pustinja.

Vrijeme se počinje kvariti, oblaci se spuštaju i počinje lagano sniježiti. Na trenutak nam se ukazao križ na vrhu. Tu smo, još samo malo! Napušta nas nelagoda koja je posljedica sada već gustih oblaka i ispunjava nas osjećaj radosti. Nakon dvadesetak minuta činim posljednji korak i stojim tu, ispred

NIKOLA SEDWAK

Zimski uvjeti na usponu

Ponos i veselje na najvišem vrhu Dolomita

križa na vrhu. Dodirujem ga rukom, stvaran je! Naviru mi suze radosnice. Uspon na taj vrh značio mi je više nego što sam mislio.

Slijedi fotografiranje – s ove strane, s one strane, sad mašem, sad se smijem – ma svi znamo kako je to kad stignemo na dugo sanjani vrh. Pozdrav djeci, ženi, tati, mami, bratu, sestri, ljubavnici, poštaru, najdražem konobaru – ma svima! Vole vas vaši osvajači vrha!

Vršna stijena Piz Boe, najvišeg vrha Dolomita

U skloništu podno vrha brzo nešto bacamo u »kljun« i zabrinutih se misli žurno spremamo za povratak u dolinu. Snijeg sve jače pada, korak smo do nikakve vidljivosti, a vjetar pojačava. Radost nestaje i svi se usredotočujemo na što brži i sigurniji povratak. Ipak nam je Kraljica odlučila pokazati oba svoja lica – prekrasno i ono strašno. Ipak je ona ovdje vladarica.

Do ulaska u feratu dolazimo razmjerno brzo, ali sad nam ona zadaje brigu jer je zasniježena. Ostavljamo dereze na nogama i krećemo nizbrdo. Kamen i željezo te svježe naslage snijega i nisu baš najsretnija kombinacija. Ali ide, polako i oprezno. Silazak po ferati trajao je dvostruko više nego uspon.

Na ledenjaku su također loše prilike. Budući da je kasno poslijepodne, snijeg i led su popustili pa sad hodamo po kaljuži, ispod koje derezama tražimo led kao uporište. Na povratku se otkriva i prava strmina ledenjaka. Izgledao je mnogo pitomije pri usponu. Korak po korak napuštamo ledenjak i stižemo na sigurno područje. Tek sad si čestitamo jer smo se vratili živi i zdravi. Sreća je velika.

Ostatak društva veselo nas dočekuje u hotelu i iskreno nam čestita, ali i mi njima čestitamo jer ih se 18-ero uspjelo popeti na Piz Boè.

Bio je ovo dan vrijedan čekanja.

Prvi susret s Velebitom

Zvonko Trdić, Ogulin

Z. Trdić na vrhu Crikvene

Impresivan je doživljaj nenadano ugledati staru modrušku Gradinu obasjanu prvim zrakama jutarnjega sunca. Divili smo se tom jedinstvenom prizoru gledajući kroz prozore autobusa koji se Jozefinom lagano uspinjao prema Kapeli. To jutro, negdje poslije četiri sata, 27. srpnja 1972., dva Krešimira, Neven, Nido, Luka, Franko i ja krenuli smo put Velebita, odlučni prijeći Velebitski planinarski put.

Nakon kraćega čekanja, iz Senja smo se drugim autobusom prevezli u Jurjevo, kako se tada zvao Sveti Juraj. Praćeni laganim povjetarcem koji je mirisao na sol i more otpočeli smo uspon prema velebitskim vrhuncima. Srećom, dio puta od Oltara do Zavižana skratili smo vozeći se kamionom. Preostalu dionicu puta do planinarskog doma nismo ni osjetili. Planinarska karta Velebita koju smo kupili u domu bila je vrlo korisna u nastavku našega puta. Korisni su bili i podaci koje nam je dao domar Drago Vukušić. Zahvaljujući kamionu uštedjeli smo nešto vremena, što nam je omogućilo da odemo na noćenje u Rožanske kukove. Nikola i ja požurili smo ispred ostalih kako bismo provjerili u kakvom je stanju Rossijevo

sklonište i prije mraka pripremili ostalima prostor za spavanje. Zastajkivali smo povremeno diveći se čaroliji prirode koja se tako maštovito poigrala bijelim kamenom, uživajući pritom u nevjerojatnim vidicima. Na vratima skloništa dočekao nas je papirić na kojemu je pisalo: »Drugovi planinari, čuvajte se medvjeda! Nekolicina ih je primijećena u jarugi ispod kuće!« U prostoriji je vladao neopisiv nered. Madraci i deke bili su razbacani uokolo. Provjetrili smo svu posteljinu i uredili prostoriju. Našem društvu pridružila su se četvorica planinara iz Gospića. U ugodnom razgovoru i jedinstvenom prirodnom okruženju dočekali smo noć.

Teško je opisati osjećaje i doživljaj prvoga susreta s Hajdučkim i Rožanskim kukovima. Lišenima i najmanje potrebe za oprezom pri hodu, obdarenima lagodnošću koju omogućava Premužićeva staza, preostalo nam je samo svim osjetilima, dušom i tijelom, beskrajno uživati u jedinstvenim prizorima. Ta majstorski izgrađena staza uistinu je iznimna, gotovo bezobrazna privilegija u tome ljutom kršu. Teško je i zamisliti hodanje kroz te stijene na neki drugi način. Uspon na vrh Crikvene samo je pojačao ushićenje i upotpunio

jedinstven doživljaj fantastične ljepote sjevernoga Velebita.

Putem prema Alanu javljale su se naznake prvih poteškoća u našem društvu: jednomu je teška naprtnjača, drugomu ne odgovara tempo hoda... Pivo na Alanu nalikovalo je rajskom piću. Prvorazredno osvježenje!

Nakon ručka i kraćega izležavanja na suncu produžili smo dalje. Toga dana cilj nam je bio Skorpovac, gdje smo planirali prenočiti. U Skorpovcu je bilo vrlo živo. Naseljem je vladao jak miris ovaca. Tijekom večeri razgovarao sam s nekom ženom koja je boravila u stanu tik do planinarskog skloništa. Kuhinja u kojoj smo razgovarali nalikovala je na špilju. Samo je u sobi bio drveni pod. Od namještaja sam vidio jednu veliku otvorenu škrinju iz koje je visjela roba i posteljina. U jednom kutu sobe nalazila se zipka s malim djetetom. Svjetlo petrolejke slabašno je osvijetljavalo unutrašnjost nastambe čineći prostor nekako mističnim. Žena mi je rekla da joj je ovo vjerojatno posljednja godina u Skorpovcu jer se namjerava preseliti k suprugu koji je dobio posao u Kraljevici. Tih godina Podgorci su masovno napuštali Velebit u potrazi za lakšim i boljim životom.

Dogovarajući se uz doručak o nastavku puta, Krešo R. i ja svakako smo htjeli na Bačić kuk, a ostalima se to činilo prenapornim skretanjem s Premužićeve staze. Nas dvojica krenuli smo malo ranije i preko Budakova brda otišli prema Dabarskim kukovima. Iznenadila nas je ljepota te skupine stijena i oduševio vidik s Bačić kuka. Iz doline se čulo brušenje kosa i dovikivanje kosaca i pastira. Sve je vrvjelo ljudima i blagom.

Nedaleko od Bačić kose sustigli smo ostatak svojega društva. Okupili smo se ispred planinarskog skloništa u Baškim Oštarijama. Opet su zaredale jadikovke: teške naprtnjače, žuljaju cipele, prenaporan put...

Većina je bila za odustajanje od daljnje puta i kupanje u moru. Krešo R. i ja nismo htjeli odustati. Poslije kraćeg odmora nas dvojica našli smo neki prijevoz za Brušane, a ostali su se uputili u Karlobag. Htjeli smo svakako vidjeti Brušane i tako smo namjerno izgubili visinu. Nakon soka u mjesnoj gostionici uputili smo se kroz Staro Selo koritom potoka, pa kroz vrlo strmu uvalu pravo u planinu. Na vrhu uvale prolazili smo kroz zaravan s visokom travom koja nam je sezala do brade.

Trava je bila prošarana tunelima što su ih napravile divlje svinje probijajući se do oveće lokve, na koju smo uskoro naišli. Kretali smo se bespućem, pouzdavajući se u pretpostavku da bi to trebala biti prečica do Jelove ruje.

Uskoro smo našli šumsku cestu i krenuli dalje u nadi da smo odabrali dobar smjer. Hodanje dosadnom cestom uljepšali smo sladeći se izobiljem malina. Kad smo se već ozbiljno pribojavali da smo pogriješili put, ukazalo se oveće zdanje lugarnice u Jelovoj ruji. Pripremili smo ležajeve i namjeravali večerati, kad se začulo kucanje na vratima. Pridružila su nam se trojica gospićkih planinara. O ovom susretu napisao je Ante Rukavina u članku »Samo koraci šušte kroz Ramino korito«, objavljenom u časopisu »Naše planine«: »...a onda kraticama i cestom stižemo pred noć u Jelovu ruju. Skraćujemo večer pričajući s dva studenta iz Ogulina koji uzdužno prolaze cijeli Velebit. Ujutro se razilazimo, svatko odlazi za svojim ciljem.« (Krešo je bio student, a ja srednjoškolac.) Najvećim dijelom razgovor se vodio o studentskim nemirima prošle, 1971. godine u Zagrebu i brutalnoj represiji režimske milicije.

Sutradan ujutro, nakon dva sata uspona, okrijepili smo se čajem u Gojtanovu domu na Visočici. U nastavku puta karta nam se pokazala uistinu korisnom jer je put bio vrlo loše označen. Nakon goleti vršnog dijela Visočice, izoranog munjama, nastavili smo šumom. Krešo se zbunio vidjevši kako sam se odjednom ukopao na mjestu, prestrašen iznenadnim prizorom. Na jednom odvojku staze, desetak metara iznad puta kojim smo prolazili, kao izliven od bronce, stajao je ogroman bik. Na divovskom, sjajnom, crvenkastom tijelu i nogama životinje jasno se isticao i najmanji mišić. Široka prsa i snažan vrat bika odavali su silnu snagu. Kovrčava dlaka među raskošnim rogovima činila ga je istinskim ljepotanom. Stajao je mirno i dostojanstveno, gotovo da nas nije ni pogledao. Ni prije ni poslije toga susreta nijedna me se životinja nije toliko snažno dojmila. Osjetio sam strahopoštovanje prema veličanstvenoj, iskonskoj ljepoti prirode.

Miris ovaca dočekao nas je na Oglavinovcu. Svratili smo do pastirskih stanova i u razgovoru spomenuli bika. Doznali smo da nije nikakvo čudo što tako daleko odluta. Danima se ne vraća stadu. Kada se vrati, bude nekoliko dana s kravama i opet se prepusti lutanju.

U nastavku puta Javornik nas je doista iznenadio svojim prostranstvom i izgledom. Pokraj jezerca na početku polja pasla su dva krda konja. Sunce je neumoljivo pržilo. Činilo se da nikada nećemo doseći drugi kraj polja. U izvoru na kraju polja napunili smo prazne čuture i uputili se lijevo prema vrhu Badnja. Otvorio se lijep vidik na Liku.

Strmom stazom spustili smo se prema planinarskom domu pod Štirovcem. Velika količina ovčjega izmeta neugodno je zaudarala na livadi pokraj doma. Ulazna vrata doma bila su otvorena. Unutrašnjost kuće izgledala je uistinu strašno. Stolovi, stolice, klupe, ormari – sve je bilo isprevrtno i razbacano po kući. Pod štednjakom u kuhinji bila je gomila pepela, a po podu je ležalo prljavo posuđe. Žalostan prizor u inače lijepom i dobro opremljenom domu. Nešto manji nered bio je u sobama na katu kuće. Najuredniju sobu odabrali smo za noćenje. Ubrzo smo shvatili da nismo sami. Sobu je s nama dijelio puh koji se udobno smjestio među pokrivačima u ormaru. Nakon podužeg lova uspjeli smo ga uhvatiti. Na plastičnoj posudi izrezali smo otvor 5×5 centimetara i žicom ispleli rešetku. Bio je to privremeni dom našem Dani, kako smo nazvali puha, jer smo ga odlučili ponijeti u Ogulin.

Sutradan je uslijedio obilazak najviših vrhova Velebita: Vagan, Malovan, Malovansko jezero... Sve obilazimo, a nigdje vidika. Vršni dio planine prekrpio je oblak. Zbog toga smo odustali od uspona na Sveto brdo i zaputili se prema Ivinih vodicama i Paklenici.

Pohod Velebitom proslavili smo kupanjem u bazenu iznad planinarskog doma u Velikoj Paklenici. Bila je to prva uzdužna tura Velebitom članova Planinarskog društva »Klek« iz Ogulina. Osvježeni i okupani hladnom vodom potoka i okrijepljeni dugo željenim pivom, u urednoj sobi planinarskog doma zaspali smo dubokim snom pravednika, nakon petodnevnog hodanja Velebitom. Šestoga dana, uz kupanje u Starigradu i Senju, autobusom smo se vratili kući.

Cijelim putem Dane je bio glavna atrakcija. Radoznalo su ga promatrali na plažama i u autobusu. Mjesecima sam Danu brižno hranio, nastojeći mu boravak u velikoj krletki za ptice učiniti što ugodnijim. Ujesen sam za njega uredio veliku drvenu kutiju. Naravno – bila je to greška! Ubrzo je proglodao rupu i pobjegao. Dolazio je još neko vrijeme jesti hranu koju sam mu ostavljao i onda je nestao. Tako je nestao Dane, a u Domovinskom ratu nestade i doma pod Štirovcem.

Uz 90. obljetnicu planinarstva u Karlovcu

Od osnutka HPD-ove podružnice do današnjeg PD-a »Dubovac«

Vitomir Murganić, Karlovac

Karlovac, grad na četiri rijeke, koji zna vrijeme i razloge svoga nastanka, bio je na kraju 19. stoljeća bogat grad i značajan čimbenik u političkom, gospodarskom, kulturnom, prosvjetnom i sportskom životu Hrvatske. U Karlovcu su u to vrijeme djelovala mnogobrojna sportska društva: Gombačko društvo »Pokupski sokol« (osnovano 1885.), Biciklističko društvo (1891.), Sportski klub »Olimpia« (1908.), Šahovski klub (1908.), ali Karlovčani su se bavili i drugim, manje popularnim i klupski neorganiziranim sportovima. U takvom okruženju ne čudi da su Karlovčani prihvatili izazove planinarstva.

U Karlovcu u to vrijeme živi i radi Dragojla Jarnević, koja je hrvatsku književnost zadužila svojim opsežnim Dnevnikom. Taj Dnevnik nije samo slika njezine intime i panorama vremena u kojem je živjela, već i svjedočanstvo o ljubavi

prema prirodi i usponima koje je poduzimala kao pionirka planinarenja.

Osim toga, Karlovčani su odavna poznati kao nemirni putnici i trgovci. Kao lađari, svojim su lađama dolazili sve do Crnoga mora. Izgradnja cestâ koje vode prema moru (Karoline, Jozefine i Lujzijane) omogućila je putovanja i trgovinu sve do Trsta i Venecije. Zato i nije čudno što se u Karlovcu javlja želja za upoznavanjem stranih i dalekih krajeva, pa je grad postao rasadnikom istraživača, svjetskih putnika i pustolova. Među prvima, u svijet su se uputili Albert i Napoleon Lukšić, Janko Mikić i najslavniji među njima – braća Stjepan i Mirko Seljan.

Premda u zaleđu Karlovca i njegovoj bližjoj okolici nema visokih gora, planinarstvo je u njemu duboko ukorijenjeno. O tome svjedoče i brojni sačuvani zapisi. Prvi putopis o Kleku napisao je na njemačkome jeziku karlovački nastavnik više vojničke škole Ognjeslav Utješinović Ostrožinski (1817–1890), i to 1842. u karlovačkom listu »Der Pilger«, pod naslovom »Klek, der seltsame Felsenberg bei Ogulin.«

Karlovčani su već u prvoj polovini 19. stoljeća često priređivali izlete na obližnje brdo Martinščak. Tako nam ilirkinja Dragojla Jarnević opisuje svoj uspon na Martinščak koji je izvela 19. travnja 1836. Nemirna duha, 13. rujna 1843. poduzela je uspon južnom stijenom Okića. Taj smjer i danas nosi njeno ime.

Odluka Hrvatskoga planinarskog društva da 1883. imenuje povjerenika za grad Karlovac (uz još 17 gradova u Hrvatskoj) naišla je na plodno tlo i ubrzo stekla mnogobrojne sljedbenike. Prvim povjerenikom za Karlovac imenovan je, na prijedlog putopisca i botaničara Dragutina Hirca, tada učitelja u Bakru, profesor rakovačke gimnazije Rudolf Krušnjak – »da obrati pozornost svojih građana na krasotu gorah i planinah na njihovom

Izlet karlovačkih planinara 1890.

Neki od velikana karlovačkoga planinarstva: **Dragojla Jarnević** (na Okiću izvela prvi poznati penjački uspon u Hrvatskoj), **Rudolf Krušnjak** (prvi povjerenik HPD-a u Karlovcu), **Zlatko Satler** (predsjednik karlovačke podružnice HPD-a u doba njezinih najvećih postignuća)

Premda u zaleđu Karlovca i njegovoj bližjoj okolini nema visokih gora, planinarstvo je u njemu duboko ukorijenjeno. O tome svjedoče i brojni sačuvani zapisi. Prvi putopis o Kleku napisao je karlovački nastavnik Ognjeslav Utješinović Ostrožinski 1842., a iduće godine ilirka Dragojla Jarnević izvela je i opisala svoj uspon na Okić

okolišu, da ih ponajprije učine pristupnima i tako upoznaju nas i inostrane s njim«.

Osnivačka skupština održana je 5. travnja 1923. uz nazočnost mnogih uglednih Karlovčana. Za predsjednika je izabran Dušan Jakšić, za tajnika Milan Ribar, a za blagajnika Ivan Bartol. Podružnica dobiva ime »Martinščak«. U podružnicu je učlanjeno čak 130 Karlovčana. Iste godine Milan Ribar vodi omladinu preparandije (polaznike učiteljske škole) na Triglav.

Osim već spomenutih aktivnih članova i dužnosnika planinarskog društva u Karlovcu, u tom razdoblju kao agilne planinare svakako valja još spomenuti Vladimira Krešića (jednog od osnivača HPD-a i začasnog člana HPD-a), Vatroslava Mužinu - Naceka, Ivana Laufera, dr. Nikolu Badovinca i dr. Dragutina Šašela. Zabilježeno je da je Nada Treppo bila prva Karlovčanka koja je 1933., zajedno s Jankom Krefelom, osvojila najviši vrh Visokih Tura Grossglockner (3798 m).

Za predsjednika je 1935. izabran Zlatko Satler, a za tajnika Branko Bauer. To je jedno od najplodnijih razdoblja aktivnosti Društva. Učestali su izleti u Hrvatskoj i inozemstvu. Markiraju se

staze u okolini Karlovca i na Žumberku i održavaju predavanja s planinarskim temama.

Satlerovim zalaganjem i nastojanjem općina Karlovac predala je Društvu na korištenje stari

Proslava 10. godišnjice Društva 1933. Slijeva: Valio ?, Vatroslav Mužina - Nacek, Eugen HerrNSTein, Ivana Satler rođ. Laufer, Milan Zemljak, Nada Vorkapić - Treppo, Veli-mir Mocnaj, Marija Han, Karlo Josip; sjede: Milan Ribar, Zlatko Satler, Robert Schenwald i Vladimir Blašković

Radne akcije na Vodicama: Z. Bučar, Božo Skupnjak, Ljubo Cingerli, Ivo Ott, Neno Pauković i Štefan Vuković; snimio Ivo Ott (iz arhive Ivce Otta)

grad Dubovac, i to upravo prigodom obilježavanja petnaeste godišnjice Društva, 4. rujna 1938. Dobivanjem na upotrebu staroga grada Dubovca HPD-ova podružnica sve češće koristi ime »Dubovac« umjesto »Martinščak«, da bi krajem tridesetih godina prošlog stoljeća i službeno prihvatila ime »Dubovac« Karlovac. Društvo je bilo aktivno do 1944., kad se zbog ratnih djelovanja sve aktivnosti gase.

Po završetku rata, čini se, nova je vlast planinarsku organizaciju smatrala buržujskom te joj je omogućavala aktivnost samo u okviru sekcija u fiskulturnim društvima. U to vrijeme karlovački planinari djeluju kao sekcija u sastavu fiskulturnog društva »Udarnik«. Na čelu planinarske sekcije opet je Zlatko Satler.

U Karlovcu je 8. rujna 1948. osnovano Planinarsko društvo »Karlovac«. Uz predsjednika Zlatka Satlera za tajnike su izabrani Zdravko Frank i Ranka Novaković. Društvo ubrzo okuplja veći broj članova. U prvo vrijeme organiziraju se masovni planinarski skupovi pa se tako spominje da se prilikom Dana planinara u Karlovcu okupilo više od 2000 planinara. Tijekom 1953. Društvo vraća svoje staro ime »Dubovac«.

Značajniji događaji vezani su uz drugu polovicu pedesetih godina prošlog stoljeća, kad je trasirana i markirana Karlovačka transverzala pod nazivom »Tragom 13. Proleterske brigade«, koja je povezivala Samoborsko gorje sa Žumberačkom gorom. Bila je duga 86 km i trebalo je tri dana za

njen obilazak. Svečano je puštena u uporabu u kolovozu 1957. i jedna je od najstarijih obilaznica u Hrvatskoj. Nakon njezine uspostave ukazala se potreba za planinarskim objektom negdje na polovici staze. Stoga je PD »Dubovac« odlučio izgraditi planinarski dom na lokaciji Vodice podno Pliješa, a iznad Sošica. Gradnja doma započela je u srpnju 1959.

Rade dvije ekipe: jedna kopa temelje na Vodicama, a druga raskapa i prevozi bajtu na Vodice. Cijela akcija iziskivala je ozbiljan trud. Treba imati u vidu da je to vrijeme snažne poslijeratne izgradnje i da je bilo veoma teško, gotovo nemoguće doći do građevinskog materijala. Planinari su po gradu doslovno skupljali i tražili vreću po vreću cementa. S velikim je entuzijazmom i voljom u izgradnju doma uloženo na stotine i stotine radnih sati. Uza sve moguće i nemoguće poteškoće koje su pratile graditelje, pa i međusobna razilaženja oko načina izgradnje i konačnog izgleda skloništa, dom je napredovao začuđujućom brzinom.

Na poticaj Karla Andraševića osnovan je 14. studenoga 1957. Speleološki odsjek, kojem je on bio prvi predsjednik.

Kao i svako društvo, tako i »Dubovac« ima svojih uspona i padova. Jedna je od važnih godina i 1963., kada Društvo od Kotarskoga planinarskog saveza dobiva dva objekta na Kalvariji. Brigu o imanju i objektima preuzima Seniorska sekcija te osniva poznato izletište Kalvariju. Već 1978. PD »Dubovac« počinje proširivati kuću na Vodicama i ona dobiva današnji oblik. Sve izraženije zanimanje članova za visoko gorje imalo je za posljedicu osnivanje alpinističkog pododsjeka PDS-a »Velebit« (1977.), da bi se 1980. stvorili uvjeti za osnivanje samostalnoga alpinističkog odsjeka unutar Društva.

Godine 1979., u čast 400. godišnjice Karlovca, u Tanzaniju, u područje Kilimanjara, odlazi prva karlovačka alpinistička ekspedicija. Njeni su članovi bili Mladen Kuka, Mladen Dijačić, Vlado Furač, Danko Resanović, Mladen Strukan i Dragutin Tropčić.

Godine 1983. »Dubovac« konačno dobiva prostor (stan) veličine 46 m² na adresi Strossmayrov trg 2, koji je bio u prilično zapuštenom stanju. Angažmanom članova Društva i šire društvene zajednice, a osobito angažmanom i trudom Ivana Pernara, Društvo se 1. listopada 1983. napokon useljava u vlastite prostorije, u kojima je i danas.

Iste godine Društvo otvara Dubovački planinarski put, koji povezuje stari grad Ozalj sa starim gradom Dubovcem. Put je otvoren u povodu 60. obljetnice Društva i 100. godišnjice organiziranog planinarstva u Karlovcu.

Jedna od hvalevrijednih akcija bio je 1983. pohod »100 žena na Klek«, u šali nazvan »100 coprnjica na Klek«. Akciji se zaista odazvalo sto dama, koje su uz pomoć iskusnijih članova Društva pohodile Klek.

Iz Karlovca 18. siječnja 1997. kreće 2. karlovačka planinarsko-alpinistička ekspedicija, i to u ekvadorske Ande u Južnoj Americi. Na put su krenuli Mladen Kuka, Dubravko Butala, Željko Ivasić, Goran Majetić, Branko Šavor, Vlatko Stipečić, Mladen Postružnik, dr. Amirudin Talakoć, Darko Dobrović i Branimir Kuka. Ekspedicija je uspješno pohodila vrhove Pasochoa (4200 m), Cotopaxi (5897 m), Tungurahua (5023 m) i Chimborazo (6310 m).

Tijekom Domovinskog rata većina članova priključila se hrvatskoj vojsci i policiji. Rad nije posve zamro, već se odvijao u smanjenom obimu. Posljednjih desetak godina Društvo se intenzivnije razvija pod novim vodstvom, koje nastoji vratiti stare vrijednosti i tradiciju. Tako se oživljavaju akcije »Hodanjem k zdravlju« i »100 žena na

Klek«. Nastavlja se tradicija pohoda Dubovačkim planinarskim putom (u listopadu) i Karlovačkom obilaznicom (u rujnu).

Speleolozi su posebno aktivni, a navest ćemo samo nekoliko od njihovih mnogobrojnih akcija.

U razdoblju od 22. veljače do 2. ožujka 2003. karlovački speleolozi sudjeluju u ekspediciji u francusku jamu Jean Bernard, duboku 1602 m. U ekspediciji je iz Karlovca sudjelovalo sedam članova odsjeka i jedan član SD-a »Karlovac«. Organizirao ju je i predvodio prijateljski klub GS »Vulcain« iz Lyona. Speleolozi organiziraju Karlovačku speleološku ekspediciju EL OCOTE 2005 u južnu meksičku državu Chiapas u trajanju od mjesec dana. Kad je 2010. u Školskoj športskoj dvorani izgrađena umjetna alpinistička stijena, ostvario se san mnogih karlovačkih alpinista. Speleolozi tijekom listopada odlaze na međunarodnu razmjenu mladih u sklopu programa »Explore, learn, share – Youth exchange«, Bugarska 2012.

Posebnu pozornost »Dubovac« danas posvećuje školovanju i obrazovanju novih kadrova. Tako se gotovo redovito održavaju speleološke škole (prvi tečaj 1959., prva škola 1957.), planinarske škole (prva 1979.), alpinističke škole (prva 1980.) visokogorski tečajevi (prvi 2007.), škola sportskog penjanja (prva 2011.) i mala planinarska škola

»100 žena na Klek« (ili »Sto coprnjica na Klek«), 15. svibnja 1983.

»Klinci i klinceze« (2011.) za djecu od tri do sedam godina i njihove roditelje.

Društvo djeluje u široj lokalnoj zajednici tako da tijekom 2006. na poticaj Hrvatskih šuma uprava Podružnice Karlovac trasira i markira planinarsku obilaznicu na Petrovoj gori. »Dubovac« je 2007. proglašen najboljim planinarskim društvom u Hrvatskoj.

Uz mnoge aktivnosti, Društvo je obilježilo i uredilo stazu posvećenu Zlatku Satleru (2011.) i planinarsku stazu posvećenu Dragojli Jarnević (2012.). Započelo je s organiziranjem Festivala speleološkog filma, jednog od rijetkih u svijetu. Festival je međunarodnoga karaktera.

Tijekom 2012. »Dubovac« započinje s aktivnostima za obilježavanje devedesete godišnjice osnutka, kojoj je pokrovitelj gradonačelnik Karlovca Damir Jelić. Pod pokroviteljstvom grada

Znak Male planinarske škole PD-a »Dubovac«

Karlovca priprema se i izdavanje monografije koja će biti predstavljena u svibnju ove godine. Društvo je dobilo povjerenje da organizira Dane hrvatskih planinara na Vodicama u Žumberku 25. i 26. svibnja ove godine.

Danas je »Dubovac« udruga s oko 450 članova, financijski neovisna i suvremeno organizirana. Društvo je duboko ukorijenjeno

i etablirano u društvenom životu Karlovca i ne prođe nijedna značajnija manifestacija bez njegova sudjelovanja. Društvo ima članove, simpatizere i prijatelje diljem svijeta, koji su redoviti posjetitelji internetskih stranica i facebook profila Društva. Valja se nadati da će Planinarsko društvo »Dubovac« i dalje djelovati s mnogo entuzijazma, stručnosti i s pravom domaćinskom brigom. Toliko duguje svima onima koji su u nj u ovih 90 godina utkali svoj nesebičan rad i ljubav.

Svečano obilježena 90. obljetnica

Svečanom sjednicom Skupštine, 5. travnja 2013. PD »Dubovac« iz Karlovca obilježilo je 90. obljetnicu osnutka karlovačke podružnice HPD-a. Skupština je održana u gradskom kazalištu Zorin dom pod pokroviteljstvom gradonačelnika Karlovca Damira Jelića koji je uz više od dvjesto uzvanika nazočio Skupštini. Tom

prilikom dodijeljena su priznanja najzaslužnijim članovima »Dubovca«, prijateljskim društvima i sponzorima, a Hrvatski planinarski savez dodijelio je »Dubovcu« Posebno priznanje Izvršnog odbora. Svečanost su uveličale vokalna grupa »Karlovčanke« i KUD »Sveta Ana« s Vučjaka, Karlovac.

Velika svečanost slavonskih planinara

U Osijeku obilježena 50. obljetnica Slavanskoga planinarskog saveza

Antun Zlatko Lončarić, Osijek

Svečanom skupštinom Slavanskoga planinarskog saveza (SPS) te nizom prigodnih akcija u Osijeku je 2. ožujka, pod pokroviteljstvom Osječko-baranjske županije, obilježena njegova 50. obljetnica. Proslava je započela otvorenjem dviju izložbi u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek – izložbe »50 godina od Planinarskog saveza kotara Osijek do SPS-a«, koja je dio projekta »Muzejske zbirke slavonskog planinarstva«, te izložbe nagrađenih fotografija s prošlogodišnjega slavonskog fotodijafestivala pod naslovom »Zbrda-zdola«. Svečano ih je otvorio župan dr. Vladimir Šišljagić. Prigodno, na novouređenom osječkom Trgu slobode, održana je pokazna vježba osječke stanice HGSS-a, gdje su njezini članovi pripremili i omogućili zainteresiranim Osječanima absajlanje s krova osječkoga Supermarketa. Na Trgu su bili postavljeni i štandovi s promidžbenim materijalima osječkih planinarskih društava te izložena oprema i rekviziti HGSS-a.

U obližnjoj velikoj dvorani Gradske četvrti Gornji grad, u prisustvu izaslanika i članova slavonskih planinarskih društava, održana je i Svečana skupština kojoj su nazočili župan dr. Vladimir Šišljagić i gradonačelnik Osijeka Krešimir Bubalo, a u ime HPS-a predsjednik Izvršnog odbora Vladimir Novak i glavni tajnik Darko Berljak. Među uzvanicima bili su i predstavnik Planinarsko-smučarskog saveza Vojvodine Ivan Tomik te nekolicina još živućih planinara sudionika osnivanja i prvih godina rada Planinarskog odbora Slavonije.

Nakon intoniranja državne himne i odavanja počasti svim dosadašnjim preminulim čelnicima SPS-a, pročitan je referat dugogodišnjega planinara i višegodišnjeg tajnika SPS-a Đorđa Balića pod naslovom »Slavonski planinarski savez – uspješan projekt slavonskoga zajedništva«. Zbog akutne viroze njegov su tekst pročitali studenti Umjetničke akademije iz Osijeka. U referatu su naglašene neke povijesne činjenice i prethodnice

Predsjednik SPS-a Otmar Tosenberger i osječko-baranjski župan Vladimir Šišljagić uručuju priznanja

osnivanja sadašnjeg SPS-a, koje ovdje nećemo ponavljati jer su pregledno prikazane u »Hrvatskom planinaru« br. 3, 2013.

O budućnosti slavonskog planinarstva govorio je predsjednik SPS-a Otmar Tosenberger, koji je svoje izlaganje otpočeo riječima: »Čuli smo povijest, imamo duboke temelje, ali nam je kuću malo nagrizaao zub vremena i prokišnjava – nije se dovoljno ulagalo... Želimo vjerovati da je, unatoč ekonomskoj krizi, naša prošla i da smo unazad nekoliko godina uspjeli popravili zidove i krov našeg zajedništva. Planinarskim rječnikom rečeno: imamo sklonište. Jednog dana bismo rado imali dom, u kojem je uvijek toplo i kamo rado svraćamo poslije izleta, tura i pohoda...

Slavonski planinarski put i drugi planinarski putovi s kojima se prepliće, krvotok su i temelj života našeg Saveza. Kako bismo živjeli, ti putovi moraju biti prohodni i na njima mora biti života. Da bi ta mreža putova funkcionirala trebaju markacije i markacisti, planinarski domovi, kuće i skloništa, vodiči i spašavatelji.«

Danas u SPS-u djeluju 24 planinarska društva, stanice HGSS-a u Požegi, Orahovici, Vinkovcima

Pokazna vježba gorskih spašavatelja

Glazbeni dio svečanosti

i Osijeku, Stanica planinarskih vodiča Slavonija te Planinarski savez Vukovarsko-srijemske županije, s ukupno više od 2200 članova. U većini naših društava, u Stanici planinarskih vodiča Slavonija i stanicama HGSS-a, postoje manje skupine ili pojedinci koji se vrlo uspješno bave visokogorskim planinarenjem s elementima alpinizma, u svim godišnjim dobima, slobodnim ili sportskim penjanjem, turnim skijanjem, pa čak i speleologijom. Zbrojimo li njihove uspjehe i usporedimo li ih s ukupnim članstvom slavonskih društava zasigurno se nećemo postidjeti pred tradicionalno mnogo »jačim« središtima. Prošle je godine osnovana Komisija za visokogorsko planinarenje i sportsko penjanje.

Na pomolu su opet nova zakonska rješenja u raznim područjima, koja dotiču i našu djelatnost, svaka na svoj način. Podržavamo napore što ih HPS, kao naša krovna nacionalna organizacija, čini u borbi s vjetrenjačama, no smatramo da planinarstvo treba svoj sveobuhvatni nacionalni pravni okvir, kako se god on formalno zvao. Jedino tako možemo dokazivati i štititi svoje interese na integralan način. Slavonija ravna, a u njoj više od 2000 planinara! Nije u brdima sve, znamo mi i »ravničariti« – kako od milja zovemo hodanje planinara ravnicom. Izvan slavonskoga gorskog prstena, uz Dravu, Dunav i pritoke Save, označene su pješačke staze, nama vrlo drage, a »pravi« planinari, kojima se brdo uzdiže iz dvorišta, možda nam se smiju. I našom se ravnicom može lijepo uznojiti ako »potjeramo« brže i duže. Podupirimo i dalje smisljeno označavanje takvih putova i uživajmo u njima. U tu kategoriju pripadaju i Europski pješački putovi i slični putovi kada

prolaze kroz Slavoniju. Rado ćemo sudjelovati u uređenju i održavanju, prvenstveno kao markacisti.

Pomno slušajući i osluškujući riječi prethodnika, pokrovitelj današnje proslave, župan Osječko-baranjske županije dr. Vladimir Šišljagić istaknuo je u svom pozdravnom govoru kako je zaista iznenađen bogatom poviješću slavonskih planinara. Priznao je da nije imao toliko podataka o planinarskim društvima i njihovoj aktivnosti jer je tek sporadično primao vijesti o planinarima naše županije. Posebno je zahvalio svim dosadašnjim čelnicima SPS-a na uspješnom vođenju projekta zajedništva svih planinara u brdskom prstenu Slavonije te je obećao svoju pomoć kako bi taj projekt živio i uspješno se razvijao i ubuduće. Slične je riječi sudionicima Svečane skupštine uputio i gradonačelnik Osijeka Krešimir Bubalo, kojemu je posebna čast što je grad Osijek, toliko daleko od slavonskih gora, odigrao tako značajnu ulogu u razvoju slavonskog planinarstva i što u njemu danas ima više stotina aktivnih članova. U nastavku rada Skupštine Vladimir Novak i Darko Berljak uručili su brončane, srebrne i zlatne znakove HPS-a istaknutim slavonskim planinarima. Značajno je spomenuti da su posmrtno odlikovani i čelnici SPS-a koji su ga svih ovih godina uspješno vodili. Nekoliko zaslužnih, još uvijek aktivnih slavonskih planinara, primilo je i priznanja SPS-a.

Na kraju Skupštine premijerno je izvedena prigodna planinarska pjesma »Po slavonskom gorju«. Riječi i glazbu napisao je županijski planinar i čelnik SPS-a Berislav Tkalac. Na kraju je osječko Hrvatsko zanatsko pjevačko društvo »Zrinjski« izvelo i nekoliko prigodnih pjesama.

Kako je Mljet postao »najplaninarskiji« otok

Iz planinarskih uspomena

prof. dr. Željko Poljak, Zagreb

Do sredine prošloga stoljeća naši su planinari »otkrili« planine na svim većim jadranskim otocima i o njima u ovom časopisu objavili priličan broj putopisa. Jedino o Mljetu ni riječi! Planine na tom otoku pobudile su pozornost planinara tek 1950. kad je u Zagrebu osnovano studentsko PDS »Velebit«, jer se njegovi članovi nisu zadovoljavali utabanim stazama. Tražili su uvijek nešto novo. I tako smo jedne večeri mi velebitaši u legendarnoj Radićevoj 23, gdje su još i danas, nakon 62 godine, društvene prostorije, prevrtali sekciju »Mljet« vojne specijalke i tražili koji je najviši vrh otoka Mljeta. I našli smo kotu Veliki grad (514 m). Evo – zaključili smo – naš sljedeći masovni ljetni pohod vodit ćemo na taj otok. Samo, nemamo ama baš nikakvih podataka o prilikama na tom zagonetnom otoku na krajnjem jugu našeg Jadrana i netko mora prije toga otići tamo da pronade najbolje mjesto za planinarsko kampiranje. I tako sam se početkom

rujna 1950. iskrcao na Mljetu s namjerom da taj gotovo pedeset kilometara dug otok prijedem pješice od jednoga kraja do drugoga. Bila je to prava pustolovina jer na Mljetu nije bilo ni pedlja ceste, a turisti su tada još bili nepoznat pojam.

U zaselku Maranovićima nitko se nije usudio primiti me na noćenje pa sam si uredio ležaj pod krošnjama na obali predivne morske uvale Blaca i tamo skriven proveo nemirnu noć. Oko ponoći čuo sam seosku patrolu koja me je tražila kao »sumnjivo lice«, a na ležaju su me pak uznemirivale neke čudne životinje, kakve još nikad nisam vidio – nisu štakori, nisu ni vjeverice, nego »nešto između«. Tada još nisam znao za mungose, koje su u prošlom stoljeću naselili na otoku da bi potamanili zmiye. I potamanili su ih.

Drugi dan našao sam se u selu Babinom Polju, na podnožju najvišega otočnog vrha, gdje sam morao riješiti dvojbu: uspeti se na vrh ili se pridružiti seljacima koji su upravo počeli berbu grožđa.

Berba grožđa 1950.

Most i mlin na ulazu u Veliko jezero 1950.

Mala kronika planinarstva na otoku Mljetu

- 1951.** U časopisu »Naše planine« tiskan prvi planinarski putopis po Mljetu
- 1960.** Na poticaj planinara Branimira Gušića osnovan Nacionalni park »Mljet«
- 1996.** Direktor NP-a »Mljet« postaje planinar prof. Marin Perković
- 1996.** U Babinom Polju na Mljetu osnovan je PD »Planika«
- 1998.** U Parku je podignut spomenik Branimiru Gušiću kipara Ivana Kožarića
- 1999.** Članovi HPD-a »Vihor« iz Zagreba počinju trasirati planinarske staze u Parku prema planu prof. Perkovića
- 2005.** Osnovan PD »Mljet« sa sjedištem u Parku;
- 2006.** prvi Uskršnji planinarski pohod na Mljet
- 2006.** Na poticaj prof. Perkovića osnovan Planinarski savez Dubrovačko-neretvanske županije (DNŽ) s 14 članica, sa sjedištem na Mljetu
- 2007.** Nastavak markiranja staza; HPD-u »Vihor« pridružuju se i druga planinarska društva
- 2010.** Planinarski savez DNŽ-a proglašen najboljim sportskim savezom u Županiji
- 2011.** »Godina planinarstva« na otoku Mljetu
- 2012.** »Dani hrvatskih planinara« na Mljetu s oko 2000 posjetitelja; otvorenje »Mljetske planinarske obilaznice« duge 42 km; tiskanje planinarskog vodiča po Mljetu; PS DNŽ dobio godišnju nagradu Općine Mljet; dr. Magdalena Nardelli Kovačić dobila nagradu za životno djelo; PD »Mljet« dobio nagradu HPS-a za najbolju akciju te godine.

Budući da je padina iznad sela tada bila obrasla neprohodnom šikarom punom trnja, »podlegao« sam drugoj opciji – i to je bio pun pogodak. Veselo i gostoljubivo društvo, zanimljivi običaji i slasno grožđe. Čudom sam se čudio kako grožđe drobe nogama i zatim njime pune kožne ovčje mješine. Tko bi mi to danas vjerovao da nisam sa sobom imao fotoaparata! Na ispraćaju su me nagradili granom trsa na kojoj je visjelo nekoliko zrelih grozdova – neka mi se nađu na putu kao osvježjenje jer nigdje dalje neću naći ni kapi vode.

Treći dan doživio sam još veće iznenađenje – našao sam se usred nečega što je bilo nalik Dioklecijanovoj palači u Splitu. Istina, prilično ruševnoj i – što je bilo još čudnije – dijelom ispod razine mora. Tada još nisam znao da istočna jadranska obala godišnje tone gotovo za jedan milimetar. Seoce ugrađeno u tu palaču iz rimskoga doba zvalo se Polače. A sutradan, na kraju otoka, ono najljepše – Veliko jezero s otočićem i na njemu napušten prastari benediktinski samostan. U labirintu njegovih ćelija izabrao sam zgodno mjesto za noćenje i zaspao s mišlju – ovamo moramo dovesti svoje velebitaše na ljetovanje!

Naum je ostvaren i dvaput smo na Mljet doveli veliku skupinu studenata.

Mljet me toliko oduševio da sam sljedeće godine u ovom časopisu objavio oduševljen putopis ne štedeći superlative (1951., str. 187.). Završio sam ga riječima »nezatomljiva čežnja da opet čim prije stupim na njegovo tlo«. Taj članak odredio je na neki način čitavu moju budućnost jer ga je

Blatina 1950.

Akademik i predsjednik PSH-a Branimir Gušić

dr. Magdalena Nardelli Kovačić

pročitao jedan od tada vodećih planinara – predstojnik klinike na Šalati prof. Branimir Gušić, koji je bio doslovno zaljubljen u Mljet. Nakon završenog studija medicine zaposlio me na svojoj klinici i na njoj sam ostao do umirovljenja.

Na Mljet sam po drugi put stigao ipak tek nakon deset godina i to – na bračno putovanje. Bilo je to još prije osnivanja Nacionalnog parka i naši usponi na otočne vrhove bili su na neki način prvenstveni. Mladenku, inače doktoricu medicine, nije trebalo mnogo nagovarati na takvu pustolovinu jer je bila iz planinarske obitelji; njezin stric prof. Vladimir Stahuljak bio je 1941.–1942. na čelu Hrvatskoga planinarskog društva, a vjenčani kumovi bili su nam HPD-ov odbornik prof. dr. Ljudevit Barić i liječnik prof. dr. Branko Kesić. Zaslugom spomenutog prof. Gušića sljedeće je godine (1960.) dio Mljeta oko Velikog jezera postao nacionalnim parkom.

Prošlo je otada još četrdeset godina, kad se Mljet na neki čudan način opet upleo u moj život. U proljeće 1999. svratili smo TV-snimatelj Mario Saletto i ja u jednu turističku agenciju u Los Angelesu radi paket-aranžmana za Havaje i iznenadili se – i mi i vlasnik agencije g. Niko Hazdovac. Bio je rodom s Mljeta i pohvalio se da je hrvatska zajednica u Los Angelesu (San Pedro) kupila EKG-uređaj jedinoj liječnici na otoku, dr. Magdaleni Nardelli Kovačić. Pa to je – sjetim se – tajnica PD-a »Planika« u Babinom Polju, glavnom otočnom mjestu. Dakle, u ovoj priči već peti liječnik po redu nakon Gušića, Kesića, moje žene i mene, ali ne i posljednji! Da ne duljim, po povratku s Havaja posjetio sam kolegicu u njezinoj ambulanti u Babinom Polju i za »Liječničke novine« o

njoj napisao ilustriranu reportažu (2000., broj 153, str. 26–29). Tom prilikom doznao sam da je osnivanje PD-a »Planika« zapravo potaknula njezina kolegica iz Slavenskog Broda, liječnica dr. Blanka Sabolić Körmendi, predsjednica PD-a »Dilj gora«. No, prepustimo riječ mljetskoj doktorici (njezine riječi iz spomenute reportaže): »U proljeće 1996. moji prijatelji i znanci, članovi brodske planinarske društva 'Dilj gora', boravili su na Mljetu kad smo zajedno markirali prvu planinarsku stazu ('Magdalenin put') i utemeljili mljetsko planinarsko društvo 'Planika'«.

Doktorica Magdalena i danas je članica vodstva PD-a »Planika«, a doktorica Blanka postala je ravnateljica bolnice u Slavenskom Brodu. Slučajno ili ne, zanimljiv splet medicine i planinarstva! Spomenimo usput da je planika mediteranski grm koji rađa jestivim, vrlo ukusnim bobicama, pa ako ih prepoznate, eto male gastro-nomske zabave na mljetskim stazama.

Marin Perko i autor članka kod Gušićeve biste na Pristajštu kod Velikog jezera na Mljetu 2010.

Sada se moramo malo vratiti u Zagreb, u PD »Vihor«. U to elitno društvo upisao se prije 40 godina neobičan čovjek po imenu Marin Perković. Osoba puna neke vulkanske energije, koja uvijek mora nešto organizirati. Studirao je sociologiju u Parizu, vodio putovanja po svijetu, bio zapovjednik bojne u Domovinskom ratu, kao profesor povijesti osnovao u jednoj zagrebačkoj gimnaziji planinarsku sekciju »Čampa« (njezina je arhiva sada u mojem posjedu) i na kraju je 1996. postao

direktor Nacionalnog parka »Mljet«. Nije teško pogoditi da je na Mljetu ubrzo osnovano još jedno planinarsko društvo – PD »Mljet«, sa sjedištem u upravi Parka. Članovi društva jesu i petero Perkovićeve djece. Zatim je osnovao ono što nisu uspjeli ni Dubrovčani: Planinarski savez Dubrovačko-neretvanske županije. Sjedište mu je na Mljetu, a Perković mu je predsjednik.

Godine 1999. Perković je pozvao nekoliko planinara, i mene među njima, da na otoku trasiramo mrežu planinarskih putova. Pritom je napravio malu nepodopštinu: jednu od staza koje sam markirao nazvao je mojim imenom i to unio u turistički zemljovid, premda sam ga upozorio neka ništa ne naziva po još živućim osobama. Ali je u Parku postavio spomenik pokojnom dr. Gušiću akademskoga kipara Ivana Kožarića, a 2010. organizirao simpozij na kojem sam imao temu »Život i djelo Branimira Gušića« (tiskana je u zborniku radova na 25 stranica).

Perković je 2006. za »kontinentalce« uveo godišnji Uskršnji planinarski pohod na Mljet i nastavio s trasiranjem staza, sve dok nije ostvario zamašan projekt Mljetski planinarski put (planinari su ga nazvali »obilaznicom«). U Zagrebu je organizirao nekoliko izložaba o Mljetu, a na otoku priredio više simpozija i tiskao zbornike radova. Godinu 2011. proglasio je Godinom planinarstva na Mljetu, a u proljeće 2012. tiskao planinarski vodič po otoku te priredio »Dane hrvatskih planinara« na kojima je bilo oko dvije tisuće planinara.

I tako je Mljet, eto, od nekadašnje planinarske nepoznanice postupno postao našim najplaninarskijim otokom.

Planinarska razglednica iz središnje Bosne

Anica Hrlec, Kalnik

Svakim se odlaskom u planine moja ljubav prema njima produbljuje. Svaki put kad pomislim da sam vidjela najljepše planinske prizore, dođe nova planina i ponovno ostanem iznenađena time koliko ljepote može podariti pohod na novu, još nepoznatu planinu. Drage su mi hrvatske planine, gorde, ponosne, samozatajne, i nisam dosad išla dalje od njih, no nedavno mi se ukazala prilika da sa članovima PD-a »Kalnik« i PD-a »Vrbovec« posjetim prijatelje planinare iz HPD-a »Vitez« u BiH. Suradnja »Kalnika« i »Viteza« počela je prije nekoliko godina, a svaki put kad se govorilo o izletima u BiH maštu mi je golicalo pitanje što je to posebno u nepoznatim planinama koje su posjećivali naši planinari u zemlji gdje zelenilo šuma i travnjaka ima tisuću nijansi, a plavo nebo pronalazi svoju sliku u rijekama koje vijugaju kotlinama. I ovo nije samo priča o tome što je priroda stvorila da bi se maleni čovjek divio, već i priča o ljudima čija dobrota i široko srce mogu svaki doživljaj radosti pretvoriti u još veći, priča o planinarima iz Viteza, koji njeguju planinarenje u planinama oko svoga grada, koje ga čuvaju i poručuju: to je naš grad, to su naši ljudi.

Za prvi dan bio je planiran uspon na Vranicu, jednu od jedanaest planina BiH viših od 2000 m. Već pri samom dolasku u Vitez osjećali smo se kao da smo došli u svoj grad, k svojim, jer su nas već na parkiralištu domaćini dočekali postavljenim stolom. Na bijelom stolnjaku bilo je domaćeg sira, špeka, kolača, pita, kruha, pekmeza od šljiva, smokve, meda od maslačka, rakije, kave, čaja... Tako okrijepljeni nakon puta, sjeli smo u selu Sebešiću (1002 m) u svoj taksi – zapravo traktor s prikolicom, kako bismo se dovezli do polazišta za uspon na Vranicu. Putovanje je bilo živopisno, baš kao i naš vozač traktora Nikica Momo Grubešić. Već na početku puta morali smo se nakratko zaustaviti da propustimo stado ovaca koje se vraćalo s ispaše, a nakon toga još jednom, da bismo se mimoišli s dva džipa. Momo nas je ostavio malo prije izvora Zlatana (1480 m), gdje smo se okrijepili izvorskom vodom. Iznad izvora nalaze se Busovačke staje (1500 m), koje su za ljetnih mjeseci bile stočarsko naselje s pastirskim stanovima, a sada su drvene kuće za odmor. Nakon dva sata hoda stigli smo na Nadkrstac (2112 m), najviši vrh Vranice. Kratak odmor na vrhu bio je dovoljan da nastavimo do Krstaca (2069 m) na

ANICA HRLEC

Planinari na Nadkrstacu, najvišem vrhu Vranice

području Sarajevskih vrata (2028 m), odakle se otvara vidik prema Prokoškom jezeru (1648 m). Jezero je ledenjačkog podrijetla i s visine izgleda kao planinsko ogledalo u kojem se svako jutro Vranica umiva. Pogled prema jezeru, kad smo se spuštali koritom, ostavljao nas je bez riječi.

Budući da je sunce brzo zalazilo za planinu, žurili smo prema Busovačkim stajama, gdje nas je već čekao Momo, da nas traktorom vrati do Sebešića. Odatle smo se autima uputili do planinarskog doma u Zaselju (765 m). To je dom kojim upravlja HPD »Vitez«, a koji su vrijedni planinari iz trošne kućice pretvorili u zdanje s kuhinjom, blagovaonicom, nekoliko soba, kupaonicom, lijepim okolišem i voćnjakom. Dom je pravo utočište za planinare i mjesto druženja. A kakvo je to druženje planinara ako se nakon osvojenog vrha dobro ne pojedje? Čorba, čevapčići, lepinje, krepka juha, pite svih vrsta, kolači... Mislim da ću dugo pamtit mirise i okuse hrane koju su pripremile vrijedne domaćice. Majstor od roštilja, Tihomir, pripremio je čevapčiče kakvih ima samo u Bosni. Naši dragi domaćini iznenadili su nas i glazbom, a domaćice planinarke ne samo da su vrsne kuharice, već su se pokazale i kao iznimne pjevačice i zabavljačice. Moram priznati da su mi planinarke iz Viteza postale pravi uzor u planinarenju: planinare, pričaju odlične viceve, pjevaju, pripremaju nenadmašne slastice i pite... nadam se da ću jednog dana i ja biti kao one.

Da ne biste mislili kako smo malo planinarili a više se zabavljali, moram vas »razočarati«. Drugi su nas dan domaćini povelili na kružnu turu na Veliku Gradinu (969 m), odakle se otvara vidik na Lašvansku dolinu. Vitez s Gradine vidite kao na dlanu, dovoljno je da sjednete i odmorite oči. Slijedio je nastavak puta do planinarskog doma Velika Ravan, a odatle uspon na Kuk (929 m), gdje se gradi kapelica sv. Bernarda, zaštitnika planinara. Tu smo sreli domaćine Terezu Krajišnik, predsjednicu PD-a »Kuk« iz Novog Travnika, i graditelja kapelice Iliju Kolara Buga, koji već dvjestotinjak dana slaže kamen na kamen kako bi kapelica poprimila oblik prave planinske ljepotice.

Planine smo upoznali zahvaljujući svojim prijateljima iz Viteza: Anti Bošnjaku, Draganu Radeljiću, Tomislavu i Zdravku Žuljeviću, Jozi Grebenaru i ostalim vrijednim planinarima koji su se pridružili pohodu. Ako i vi poželite doživjeti Vranicu, Vlašić ili koju drugu planinu središnje Bosne, svakako im se javite i oni će vam rado biti domaćini koje nikada nećete zaboraviti.

Nakon dva dana vratili smo se u Hrvatsku, svojim planinama, no slike s Vranice još će nam dugo galiti dušu. Nisam sigurna jesu li na toj razglednici u prvom redu dragi i srdačni planinari koje sam upoznala ili planine čijim sam stazama kročila. No jedno sam sigurna, razglednica će zauvijek ostati u mom sjećanju.

Đavolji palac

Jon Krakauer

Američki alpinist židovskog podrijetla Jon Krakauer, rođen 1954., istaknuo se ne samo teškim usponima širom svijeta nego i kao vješt pisac alpinističkih bestselera »U divljini« i »Bez daha«. Nedavno je na hrvatski prevedena njegova zbirka od 12 uzbudljivih priča o ljudima i planinama pod naslovom »Snovi o Eigeru« koju je početkom 2013. objavio Libricon u Zagrebu (175 str., proširano, cijena 99 kn; može se nabaviti u uredu HPS-a i kod izdavača: www.libricon.hr; libricon@libricon.hr; tel. 01/37-76-209). Ovdje donosimo, s dozvolom izdavača, odlomak opisa uspona na Đavolji palac (Devil's thumb), jednu od najviših granitnih okomica na svijetu. Nalazi se na Aljasci, okovana vječnim snijegom i ledom. Pisac vjeruje »kako će čitatelj pri kraju knjige donekle shvatiti ne samo zašto se penjači penju već i zašto im je penjanje opsesija«.

Đavolji palac strmoglavo se izdiže iz ledenjačkog kompleksa Stikinske ledene kape, ogromne, zakučaste mreže ledenjaka koja je poput hobotnice obgrlila vršak Aljaske s tisućama pipaca koji se od grubih planinskih vrhova duž kanadske granice zmijoliko spuštaju prema moru. Kada sam pristao u zaljevu Thomas, pokušavao sam prepoznati jedan od tih zamrznutih pipaca, ledenjak Baird, kojim bih sigurno mogao doći do podnožja Palca nekih pedesetak kilometara dalje.

Sat vremena hoda po šljunčanoj plaži dovelo me do početka ledenjaka Baird. Jedan me drvo-sječa u Petersburgu upozorio da se na tom dijelu puta moram čuvati grizlija. »Ti se medvjedi bude baš u ovo doba godine«, nasmiješio se. »Malo budu nervozni nakon što čitavu zimu nisu ništa jeli. No, ako imaš pušku pri ruci, nećeš imati problema.« Problem je bio što ja nisam imao pušku. No, moj jedini susret s neprijateljski nastrojenim životinjskim svijetom sveo se na jato galebova koje je silinom Hitchcockovih ptica poletjelo prema mojoj glavi. Pritisnut ptičjim napadom i strahom od medvjeda osjetio sam znatno olakšanje kada sam prošao plažu, stavio dereze i krenuo hodati po širokom, beživotnom ledenjaku.

Nakon pet, šest kilometara došao sam do granice snijega, gdje sam dereze zamijenio skijama. Stavivši skije na noge, rasteretio sam leđa za nekih sedam kilograma pa sam odmah ubrzao tempo. No, kako je led sada bio prekriven snijegom, nisu se vidjele ledenjačke pukotine,

što je ovakvo samotno putovanje činilo izuzetno opasnim.

U Seattlu sam, imajući na umu tu opasnost, u željezariji nabavio dvije čvrste aluminijske šipke za zavjese, od kojih je svaka bila dugačka tri metra. Kada sam došao do snijega, spojio sam šipke pod pravim kutom i pričvrstio ih za pojas svog ruksaka tako da su stajale horizontalne u odnosu na površinu snijega. Polako teturajući ledenjakom s pretovarenim ruksakom na leđima i s tim čudnim metalnim križem, osjećao sam se poput nekog neobičnog pokornika. Da sam kojim slučajem propao kroz snježni pokrivač, šipke bi zadržale moj pad u ledenu utrobu Bairda. Tome sam se barem nadao (...)

Dva sam dana bez ikakvih problema i ujednačenim tempom gazio po ledenjaku, čestitajući sam sebi na otkrivanju tako pametnog puta do Palca. Trećeg dana došao sam pod Stikinsku ledenu kapu gdje se dugi odvojak ledenjaka Baird spaja s glavnom ledenom masom. Na tom se mjestu ledenjak naglo rasipa preko ruba visokog platoa, padajući u smjeru mora kroz procjep između dva vrha u fantazmagoriji razbijenog i razbacanog leda. Sada kada sam ga vidio uživo, moj je dojam o ledopadu bio znatno drugačiji. Gledajući iz daljine u tu nepreglednu hrpu razbacanog leda, prvi put otkako sam krenuo na put palo mi je na pamet da možda ovaj put i nije bio najbolja ideja koju sam ikada imao.

Ledopad je bio pravi labirint ledenjačkih pukotina i visećih seraka. Iz daljine djelovao je

poput gadno oštećene olupine vlaka, kao da su se preko ruba ledene kape srušili sablasni bijeli vagoni i ostali razbacani posvuda. Što sam se više približavao, to je prizor bio neugodniji. Moje šipke za zavjese djelovale su jadno spram divovskih ledenjačkih pukotina. Prije nego što sam uspio shvatiti kojim bih se putem trebao probiti kroz ledopad, zapuhao je snažan vjetar i počeo je padati snijeg čije su pahuljice bockale moje lice i svele vidljivost na minimum.

Unatoč svemu, nadobudno sam nastavio dalje. Veći dio dana sam poput slijepca tapkao po labirintu i neprestano nailazio na slijepce ulice. Svako toliko bih pomislio da sam pronašao izlaz, no odmah bih se našao u dubokom plavom ćorsokaku ili pak na vrhu nekog odvojenog ledenog stupa. Moj su trud dodatno pojačavali uznemiravajući zvukovi koji su dopirali iz dubine. Madrigal škripe i potmule lomljave, zvuka koji veliki komad drveta proizvodi kada ga se polagano savija do puknuća, poslužio je kao podsjetnik na činjenicu da je u prirodi ledenjaka da se pomiču, a seraka da otpadaju.

Koliko god sam se bojao ledenog zida koji bi me mogao zgnječiti, još sam se više bojao pada u ledenjačku pukotinu. Taj se strah pojačao kada sam nogom probio snježni most iznad pukotine čije dno nisam mogao niti vidjeti. Nešto kasnije sam do struka propao kroz još jedan most; šipke su me zadržale da ne upadnem u tridesetmetarsku rupu, a nakon što sam se izvukao prošli su me trnci od pomisli kako bi bilo ležati na dnu pukotine i čekati smrt bez da itko zna kako sam i gdje skončao.

Već je gotovo pala noć kada sam se našao na vjetrom šibanom gornjem platou ledenjaka. Još uvijek u šoku i pothlađen, odskijao sam dovoljno daleko od ledopada da više ne moram slušati njegove zvukove, podigao šator, uvukao se u vreću za spavanje i tresući se od hladnoće utonuo u isprekidani san. (...)

Od prvog trenutka kada sam ju ugledao, ta je slika – portret sjeverne stijene Palca – kod mene pobudila gotovo pornografsku fascinaciju. Stotine, ma tisuće sam puta u narednih petnaest godina uzimao svoj primjerak knjige, otvarao ga na 147. stranici i bez riječi buljio u sliku. Neprestano sam se pitao: kako bi bilo biti na tom tankom vršnom grebenu, brinuti se zbog olujnih oblaka koji

dolaze s obzora, boriti se s vjetrom i hladnoćom, razmišljajući o stravičnom ponoru koji se nalazi s obje strane? Kako bi to itko mogao izdržati? Bih li ja, ako bih se ikada našao negdje na sjevernoj stijeni držeći se za smrznuti kamen, uopće mogao pokušati izdržati? Ili bih se jednostavno predao neizbježnom i skočio?

Na Stikinskom ledenom polju planirao sam provesti tri do četiri tjedna. Nije mi se svidjela zamisao da uz ledenjak Baird na leđima nosim zalihe hrane, tešku opremu za kampiranje i hrpu penjačke opreme, pa sam s posljednjih 150 dolara platio pilotu da mi iz aviona baci šest kartonskih kutija kada stignem do podnožja Palca. Pilotu sam na njegovoj karti točno pokazao gdje kanim biti i rekao mu da će mi do tamo trebati tri dana. Obećao je da će preletjeti i baciti stvari čim mu vrijeme to dopusti.

Šestog svibnja sam postavio bazni logor na ledenjaku sjeveroistočno od Palca i počeo čekati pakete. Iduća je četiri dana padao snijeg, što je značilo da nema letenja. Zbog paničnog straha od ledenjačkih pukotina nisam se udaljavao od logora, tek bih tu i tamo malo skijao da ubijem vrijeme pa sam većinu vremena u tišini ležao u šatoru – strop je bio prenizak da bih sjedio – a glavom su mi se rojile misli i množile sumnje.

Kako su dani prolazili, postajao sam sve tjeskobniji. Nisam imao radio stanicu niti sam na bilo koji drugi način mogao komunicirati s vanjskim svijetom. Prošlo je mnogo godina otkad je netko posjetio ovaj dio Stikinske ledene kape i vjerojatno će proći još mnogo godina prije no što netko ponovo dođe. Gorivo za kuhalo mi je bilo pri kraju, a zalihe su spale na jedan komad sira, posljednje pakiranje tjestenine i pola kutije žitarica. To bi mi trebalo biti dovoljno za tri do četiri dana, no što onda? Trebalo bi mi samo dva dana da se skijama spustim niz Baird do zaljeva Thomas, no zatim bi moglo proći i tjedan dana dok ne naiđe neki ribar koji bi me odbacio do Petersburga. Momci koji su me hidroavionom prebacili preko, digli su logor dvadesetak kilometra dalje i bili su dostupni samo avionom ili brodom.

Kada sam 10. svibnja otišao spavati i dalje je jako sniježilo i puhalo. Razmišljao sam da li da ujutro krenem prema obali ili da ostanem na ledenjaku i pitao se hoće li se pilot pojaviti prije nego

što umrem od gladi i žeđi, kada mi se na trenutak učinilo da čujem zujanje, poput komarca. Otvorio sam vrata šatora. Oblaci su se digli, no nisam vidio avion. Zujanje se ponovo čulo, ovaj puta glasnije. Tada sam ga ugledao: malenu, crvenobijelu točkicu visoko na zapadnom nebu kako zuji meni u susret.

Nekoliko minuta kasnije avion je prošao ravno iznad mene. No, pilot nije bio navikao na ledenjačko letenje pa je loše procijenio stvarne omjere terena. U strahu da bi se mogao spustiti prenisko te da bi ga neočekivana turbulencija mogla zakucati u tlo, preletio je previsoko i nije vidio moj šator u mraku. Moje mahanje i vikanje nije bilo ni od kakve koristi jer se s te visine nisam razlikovao od hrpe kamenja. Idućih je sat vremena kružio nad ledenjakom, bezuspješno motreći njegove prazne obrise. No, pilot je shvaćao težinu i bezizlaznost moje situacije i nije odustajao. Sav mahnit privezao sam vreću za spavanje na šipku i počeo mahati kao sumanut. Kad se avion naglo okrenuo i usmjerio prema meni, na obrazima sam osjetio suze radosnice.

Pilot je tri puta preletio moj šator, izbacivši pri svakom nadlijetanju po dvije kutije. Avion je zatim nestao iza grebena, a ja sam ostao sâm. Kada je ledenjakom opet zavladao tišina, osjetio sam se napušteno, ranjivo, izgubljeno. Shvatio sam da ridam. Bilo me je sram pa sam zaustavio cviljenje urlanjem kojekakvih prostota sve dok nisam promukao (...)

Zbog gustog snijega i neprestanog vjetra naredna tri dana proveo sam u šatoru (...).

Dan je počeo dosta dobro. Kada sam izašao iz šatora, oblaci su i dalje bili na vrhovima planina, ali vjetar je prestao i ledenjak je bio djelomično osunčan. Fleka sunčeve svjetlosti koja je lijeno prošla iznad mog logora gotovo me zaslijepila. Izvadio sam podložak za spavanje iz šatora, stavio ga na snijeg i u dugim gaćama legao na sunce. Uživajući u toplini osjećao sam zahvalnost zatvorenika koji je upravo pušten na slobodu.

Dok sam tako ležao, uočio sam uzak kamin koji je prolazio istočnom polovicom sjeverne stijene Palca, više lijevo od smjera koji sam prije pokušao. Zumirao sam ga teleobjektivom fotoaparata. U dnu rascjepa mogao sam vidjeti svjetlacavi, sivi led – čvrst, pouzdan i tvrd – koji je ispunjavao stražnji dio usjeka. Struktura kamina

onemogućavala mi je da razaberem proteže li se led u neprekinutoj liniji od dna do vrha. Ako je tako, onda je taj kamin put kojim se mogu zaobići injem prekrivene ploče koje su osujetile moj prvi pokušaj. Ležeći na suncu, počeo sam razmišljati o tome koliko bih se mrzio da sam odustao nakon samo jednog pokušaja i da sam cijelu ekspediciju prekinuo zbog malo lošeg vremena. U narednih sat vremena skupio sam opremu i na skijama krenuo prema podnožju stijene.

Led u kaminu protezao se od početka do kraja, no bio je vrlo, vrlo tanak. Osim toga, kamin je bio prirodni »odvod« za sve krhotine koje su padale sa stijene; dok sam se provlačio kroz kamin po meni je neprestano padoo pršić, komadići leda i malo kamenje. Nakon nekih četrdesetak metara nestali su i posljednji ostaci moje hladnokrvnosti i počeo sam se spuštati.

Umjesto da se spustim skroz do baznog logora, odlučio sam provesti noć ispod kamina, nadajući se da ću ujutro možda biti malo hrabriji. No, ispostavilo se da je vedro nebo bilo tek trenutni predah u snažnoj oluji koja će divljati narednih pet dana. Popodne se oluja vratila u svoj svojoj slavi i moj bivak postao je vrlo neugodno mjesto. Polica na kojoj sam se sklopčao bila je stalno pod udarom malih lavina pršića. Moja je bivak vreća, tanki najlonski omot u obliku velikog omota za sendvič, pet puta bila zatrpana u potpunosti. Nakon što sam se peti puta morao iskopati, odlučio sam da mi je bilo dosta. Ubacio sam svu opremu u ruksak i krenuo prema logoru.

Silazak je bio zastrašujući. Okružen oblacima, mećavom i sve slabijim svjetlom, nisam mogao razaznati snijeg od neba niti ide li padina uzbrdo ili nizbrdo. S razlogom sam se brinuo da bih sa seraka mogao zakoračiti ravno u bezdan prema ledenjaku Witches Cauldron. Kada sam napokon stigao na ledenu kapu, otkrio sam da su moji tragovi odavno prekriveni snijegom. Nisam imao pojma kako ću na jednoličnom ledenom platou locirati šator. Skijao sam u krug oko sat vremena u nadi da ću nabasati na njega, sve dok mi noga nije propala u malu ledenjačku pukotinu. Tada sam shvatio da se ponašam kao idiot i odlučio sam ostati gdje jesam dok se oluja malo ne smiri.

Iskopao sam plitku rupu, omotao se bivak vrećom i sjeo na ruksak usred mećave. Oko mene se gomilao snijeg. Stopala su mi obamirala. Vlažna

hladnoća širila se mojim prsima od vrata gdje je snijeg ušao u moju jaknu i natopio mi majicu. Da bar imam cigaretu, jednu jedinu cigaretu, pomislio sam. Tako bih se mogao barem malo povratiti i osjećati se bar malo bolje u ovoj sjebanoj situaciji, na ovom cijelom sjebanom putu. »Da imamo šunke, mogli bismo napraviti omlet sa šunkom, kad bismo imali jaja.« Sjetio sam se te rečenice mog prijatelja Natea, kada smo prije dvije godine bili u sličnoj oluji na jednom drugom aljaškom vrhu, Losovom zubu. Tada mi se ta izjava činila ludo smiješnom, na glas sam joj se nasmijao. Sada mi nije izgledalo tako smiješno. Još sam jače stegnuo bivak vreću oko ramena dok mi je vjetar šibao leđa. Bez ikakvog srama, uronio sam glavu u dlanove i započeo s pravom orgijom samosažaljenja.

Znao sam da ljudi ponekad pogibaju penjući se po planinama. No, u dobi od dvadeset i tri godine smrtnost, odnosno poimanje vlastite smrti, još je daleko izvan shvaćanja. To je apstraktan pojam, poput neeuclidiske geometrije ili braka. Kada sam u travnju 1977. napustio Boulder, s glavom punom vizija slave i iskupljenja na Đavoljem palcu, nije mi palo na pamet da su i mene ponijele iste ideje kao i mnoge druge. Nikada nisam bio čuo za aroganciju. Baš zato što sam se toliko jako želio popeti na tu planinu, zato što sam toliko dugo i tako intenzivno razmišljao o Palcu, činilo mi se izvan svake mogućnosti da bi me neka mala prepreka poput vremena ili ledenjačkih pukotina ili stijene prekrivene injem mogla spriječiti.

U suton je vjetar zamro, a oblaci su se digli, što mi je omogućilo da napokon lociram bazni logor. Došao sam do šatora u jednom komadu, no više nisam mogao zanemariti činjenicu da se Palac ružno poigrao sa mnom. Morao sam priznati sam sebi kako me sama volja, koliko god snažna bila, neće povesti uz sjevernu stijenu. Na kraju sam shvatio da ništa neće.

No, još je postojala šansa da spasim ekspediciju. Tjedan dana ranije skijama sam došao do jugoistočne strane planine kako bih pogledao smjer kojim se 1946. prvenstveno popeo Fred Beckey. Tim sam se putem kanio spustiti s vrha nakon uspona po sjevernoj stijeni. Tijekom tog izviđanja uočio sam očitu, nikada ispenjanu liniju lijevo od Beckeyevog smjera koja mi se činila relativno jednostavnim putem prema vrhu. Tada mi

se taj smjer činio nedostojnim pažnje. No sada, nakon mojih umalo kobnih susreta sa sjevernom stijenom, bio sam spreman malo spustiti letvicu.

Petnaestog svibnja popodne, kada je oluja napokon prestala, vratio sam se do jugoistočne strane i popeo se na vrh uskog grebena koji se naslanjao na vršni dio planine poput lebdećeg stupa na gotičkoj katedrali. Odlučio sam provesti noć na tom zračnom, poput noža oštrom grebenu, petstotinjak metara ispod vrha. Večernje je nebo bilo hladno i vedro. Pogled mi je sezao do obalne ravnice i još mnogo dalje. U sumrak sam, kao opsjednut, promatrao kako se pale svjetla u kućama Petersburga na zapadu. Udaljena svjetla pokrenula su lavinu emocija koja me iznenadila. Zamislio sam ljude koji na telki gledaju utakmice, jedu prženu piletinu u jarko osvijetljenim kuhinjama, piju pivo, vode ljubav. Kada sam legao, savladala me duboka usamljenost. Nikada se u životu nisam osjećao toliko usamljen.

Te sam noći loše sanjao, o policajcima, vampirima i mafijaškim smaknućima. Čuo sam nečiji šapat: »Tu je unutra. Čim izađe, ukokajte ga.« Uspravio sam se i otvorio oči. Sunce samo što nije bilo izašlo. Čitavo je nebo bilo grimizno. Još je bilo vedro, no jata visokih cirusa dolazila su s jugozapada i iznad obzora vidjela se tamna linija. Navukao sam gozjerice i na brzinu stavio dereze. Pet minuta nakon što sam ustao, počeo sam se penjati.

Nisam imao niti uža, niti šator ili opremu za bivakiranje, niti ikakvo željezo osim cepina. Namjeravao sam biti super lagan i super brz, što prije doći na vrh i spustiti se dolje prije nego što se vrijeme pokvari. Tjerajući se, gotovo stalno bez daha, jurcao sam prema gore i ulijevo preko malih snježnih površina povezanih tankim jezicima leda i kratkim potezima kamena. Penjanje je bilo gotovo zabavno – kamen je bio izbrazdan velikim hvatištima u koje sam bez problema mogao postavljati vrške cepina, a led, iako tanak, nigdje toliko strm da bih se osjećao ekstremno – no uznemiravali su me oblaci koji su stizali iz smjera Pacifika i prekrivali nebo.

U tren oka, kako mi se činilo, (sat nisam imao sa sobom) našao sam se na upadljivom posljednjem zaleđenom dijelu. Nebo je već u potpunosti bilo prekriveno oblacima. Lijevo je izgledalo jednostavnije, no brže je bilo ravno gore, prema

vrhu. Hvatala me paranoja da bi me na vrhu i bez zaklona mogla zahvatiti oluja, pa sam se odlučio za direktan smjer. Led je postajao sve strmiji i tanji. Zamahnuo sam lijevim cepinom i udario u kamen. Naciljao sam drugo mjesto i cepin se opet odbio od granita. I opet i opet – bila je to repriza mog prvog pokušaja penjanja po sjevernoj stijeni. Bacio sam pogled na ledenjak koji se nalazio više od šesto metara ispod mene. Želudac mi se stisnuo. Osjetio sam kako mi samopouzdanje nestaje poput dima nošenog vjetrom.

Petnaestak metara više, stijena je završavala položenim vrhom. Petnaestak metara, samo petnaestak metara i planina je moja. Čvrsto sam stisnuo cepine, ostao na mjestu, paraliziran strahom i neodlučnošću. Ponovo sam pogledao u vrtoglavi ponor, pa opet prema vrhu, a zatim sam ogulio sloj leda iznad glave. Vršak lijevog cepina zakačio sam na minijaturnu kamenu ljuskicu i isprobao drži li. Držala je. Izvukao sam desni cepin iz leda i ubacio ga u usku pukotinu gdje se uglavio. Jedva sam disao. Pomaknuo sam noge, grebući derezama po ledu. Ispruživši lijevu ruku najviše što sam mogao, nježno sam zamahnuo cepinom prema sjajnoj, neprozirnoj površini, ne znajući u što ću udariti. Vršak je ušao uz ohrabrujući zvuk probijanja leda. Nekoliko minuta kasnije stajao sam na širokoj, zaobljenoj polici. Sam vrh, niz vitkih peraja iz kojih su nicala groteskne nakupine leda nalazio se tek šest metara iznad mene.

Nepouzdan smrznuti snijeg učinio je tih zadnjih šest metara nesigurnim, zastrašujućim i teškim. A onda, odjednom, više nisam imao kuda dalje. Nisam mogao vjerovati. Osjetio sam kako se moje ispucane usne šire u velik, bolan osmijeh. Stajao sam na vrhu Đavoljeg palca.

U skladu s imenom, vrh je bio nerealno i zlokobno mjesto, nevjerojatno uzak komad kamena tek nešto širi od registratora. Nije to bilo mjesto za traćenje vremena. Zajahao sam najvišu točku; sjeverna stijena padala je ispod moje lijeve gojzerice gotovo dvije tisuće metara u dubinu; ispod moje desne gojzerice se rušila južna stijena visoka oko osamsto metara. Napravio sam nekoliko fotografija kako bih dokazao da sam bio tamo i proveo nekoliko minuta pokušavajući izravnati zakrivljeni šiljak cepina. Zatim sam ustao, pažljivo se okrenuo i krenuo kući.

Pet dana poslije logorovao sam na kiši kraj mora, diveći se pogledu na mahovinu, vrbe i komarce. Dva dana poslije, maleni je brodić došao u zaljev Thomas i pristao u blizini mojeg šatora. Muškarac koji je vozio brodić predstavio se kao Jim Freeman, drvosječa iz Petersburga. Imao je slobodan dan pa je poveo obitelj da im pokaže ledenjak i potraži kojeg medvjeda. Pitao me »jesam li bio u lovu ili što?« »Ne«, odgovorio sam plaho. »Zapravo, popeo sam se na Đavolji palac. Bio sam tamo dvadeset dana.«

Freeman se neko vrijeme bez riječi nastavio baviti bitvom na brodiću. Zatim me ozbiljno pogledao i pljunuo: »Ti me ne bi sad zezao, jel', prijatelju?« Iznenađen, odmah sam odgovorio da ne bih. Bilo je očito da mi Freeman uopće nije vjerovao. Niti ga je impresionirala moja raščupana kosa do ramena, niti to kako sam smrdio. Kad sam ga pitao bi li me mogao odvesti do grada, odgovorio je »Ne znam zašto ne bih.«

Za »Hrvatski planinar« priredio Željko Poljak

VRH

Sv. Ilija (961 m)

Sv. Ilija je najviši vrh poluotoka Pelješca. Zbog visine i izdvojenog položaja Pelješca to je jedan od najširih i najljepših vidikovaca u hrvatskim planinama. Brdo na kojem se nalazi naziva se Zmijino brdo (Mons vipera) i Perunovo brdo. Ovaj naziv potječe iz pretkršćanskog doba kad je vrh bio kulturno mjesto staroslavenkog boga gromovnika, a sadašnje ime vrh je dobio po kapeli sv. Ilije. Sam vrh označen je kupom kamenja i malim drvenim križem te mramornom pločom s natpisom. Vrh je osobit po izvanrednom vidiku na dalmatinsko otočje i na orebičku rivijeru u dubini. U daljini se posebno lijepo vidi Biokovo.

Koordinate: N 42° 59' 46.7" E 17° 9' 34.2"

Žig: Na vrhu se nalazi metalni žig

Prilazi: (Orebič –) Ruskovići –

Sv. Ilija 3 h

Bilopolje – Sv. Ilija 2.30 h

Gornja Nakovana – Sv. Ilija 2 h

Uspón na vrh moguće je iz tri glavna smjera: iz zaselka Urkunića 200 m istočno od sela Ruskovića, iz Karmena i Bilopolja ili iz Gornje Nakovane.

Stari put iz Ruskovića najstrmiji je, a danas je glavna planinarska staza na Pelješcu ona preko Karmena, odnosno iz Bilopolja sz. od Orebića, gdje je samostan. Malo iza Bilopolja put ostavlja cestu i počinje se postupno uspinjati kroz nisku makiju, zaobilazeći Zmijino brdo (715 m) sa zapadne strane. Staza je mnogo blaža, otvorenija i ugodnija od staze iz Ruskovića. Od lovačke kuće do vrha ima 30', a put se uspinje uglavnom otvorenim terenom.

KT: Hrvatska planinarska obilaznica

U svakom broju predstavljamo planinarske kuće, obilaznice, vrhove Hrvatske planinarske obilaznice, zanimljive internetske stranice i poneku zanimljivost iz prošlosti

VLADIMIR JAGUŠIĆ

Planinarski put Medvednicom

Vrijeme obilaska:

2-3 dana

Kontrolne točke:

dom »Vugrovec«, dom »Lipa«, Gorščica, Hunjka, Horvatovih 500 stuba - špilja Medvednica, dom »Ivan Pačkovski« na Puntijarki, dom »Runolist«, Sljemenska kapelica, Sljeme, Kraljičin zdenac, dom »Grafičar«, dom »Risnjak«, dom »Glavica«, Kameni svati, Susjedgrad, Grohot, Kladešćica

Upravljač: PD HP i HT »Sljeme«

Informacije: Žarko Nikšić, 098/479-835, zarko.niksic@xnet.hr

Planinarski put Medvednicom atraktivna je linijska planinarska obilaznica, s tradicijom dugom točno 50 godina. Povezuje najatraktivnije planinarske točke na Medvednici, prateći hrbat planine od Kladešćice i matičnog planinarskog doma PD-a HP i HT Sljeme u Vugrovcu na istočnom dijelu Medvednice do ruševina staroga Susjedgrada na krajnjem zapadnom rubu planine.

Put je otvoren 2. lipnja 1963., zajedničkom inicijativom i trudom članova PD-a PTT Sljeme i PD-a Runolist. Vrijedi istaknuti da je Planinarski put Medvednicom od osnutka do danas jedan od najvrednijih planinarskih sadržaja na Medvednici i uzoran primjer dobro osmišljene, primjereno održavane i lako prohodne planinarske obilaznice. Planinarski put Medvednicom može se, koristeći se trasom puta, proći za dva do tri dana hoda. Glavna uzdužna trasa Planinarskog puta Medvednicom označena je na zemljovidima i na stablima brojkom 1 ispod markacija. Povodom 50. obljetnice osnutka, u nedjelju 2. lipnja 2013. bit će u Vugrovcu održana prigodna svečanost i predstavljen novi dnevnik u boji, s pridodanim dvjema novim kontrolnim točkama (Grohot i Kladešćica).

NENAD PEROSEVIC

PLANINARSKA KUĆA

Planinarski dom »Žitnica« na Japetiću

Planinarski dom Žitnica na Japetiću (815 m) nalazi se oko 1 km jugozapadno od vrha Japetića, na vrhu strme livade Žitnice. Od doma je preko livade otvoren izvanredan vidik na jaskansko podgorje i pokupsku ravnicu. U zidanom prizemlju je blagovaonica i kuhinja, a na drvenom katu su spavaonice. Dom na Japetiću jedan je od najpopularnijih planinarskih objekata u Hrvatskoj.

INFO

Otvoren: vikendom

Opskrbljen: pićem i jelom

Mjesta za noćenje: 40

Upravlja: HPD Jastrebarsko, Jastrebarsko

Informacije:

Ivica Ivanušević 098/90-53-018, Igor Plantaš 099/31-17-659

Prilaz vozilom: iz Svete Jane (Gorica Svetojanska) šumska mak. cesta do doma

JASNA ŽAGAR

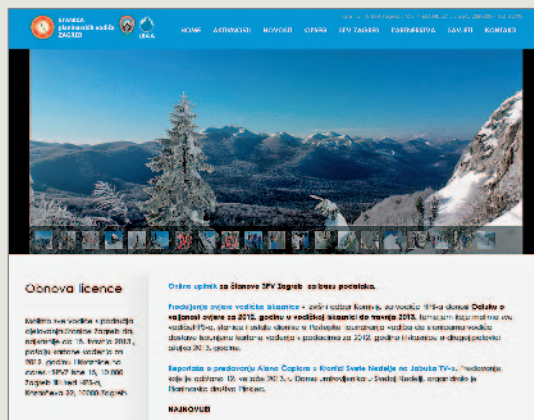

Planinarski dom »Vugrovec«, početna kontrolna točka Planinarskog puta Medvednicom

www.spvz.hr

Web Stanice planinarskih vodiča Zagreb nudi obilje podataka i slika s akcija vodiča sa zagrebačkog područja, a sadrži i aktualne najave i analize akcija organiziranih na razini Vodičke službe HPS-a. Posebno su vrijedni edukativni sadržaji o opremi i raznovrsnim vještinama kretanja u planinama. U katalogu izleta na pregledan način prikazani su planinarski izleti, ture i pohodi koje organiziraju planinarske udruge sa šireg područja grada Zagreba. Autor glavnine sadržaja je Dorijan Klasnić, a urednik je Alen Brezovec.

www.spvz.hr

IZ PLANINARSKÉ PROŠLOSTI

Annapurna - prvi savladani osamtisućnjak

Nakon nebrojenih pokušaja raznih nacionalnih i međunarodnih ekspedicija konačno je uspjelo francuskoj ekspediciji osvojiti prvi osamtisućnjak na svijetu. Taj senzacionalni podvig izveli su francuski alpinisti Maurice Herzog i Louis Lachenal 3. lipnja 1950. usponom na Annapurnu I. u Himalaji (8091 m). Herzog je uspon skupo platio jer je zbog hladnoće izgubio nekoliko prstiju i ostao invalid, no Francuska mu se dostojno odužila: postao je ministar sporta u francuskoj vladi. O svom usponu napisao je zapaženu knjigu, koja je prevedena i na hrvatski, te obišao svijet držeći o svom usponu predavanja s dijapozitivima. Tako je 14. listopada 1952. stigao i u Zagreb, gdje je dočekan pred hotelom Palace na Zrinjevcu, a zatim odveden na ručak u Tomislavov dom na Sljemenu. Navečer ga je u Radničkom domu predstavio publici predsjednik Planinarskog društva Zagreb i urednik »Naših planina« Petar Lučić-Roki, a na predavanje je nagnulo toliko ljudi da nisu stali u dvoranu, a mnogi su sjedili na stubištima. Herzog se zato nakon četiri dana vratio u Zagreb i 18. listopada ponovio predavanje (NP 1952, 346). Herzogo-

Proslavljeni francuski alpinist Maurice Herzog (1919 - 2012)

vim usponom započela je serija uspona na himalajske osamtisućnjake. Prvi idući savladani osamtisućnjak bio je Everest (1953.), a u daljnjih 11 godina, do 1964. savladano je svih četrnaest osamtisućnjaka.

prof. dr. Željko Poljak

Vremeplov

1.5.1960. prvi puta organiziran Prvosvibanjski skup alpinista u Anića luci u Velikoj Paklenici

3.5.1927. preminuo slovenski planinar, župnik i počasni član HPD-a Jakob Aljaž

4.5.1993. Ivica Piljić iz Splita postaje predsjednik Svjetske sportsko penjačke federacije i prvi je Hrvat na čelu nekog međunarodnog sportskog saveza

8.5.1978. prvi uspon na vrh Mt. Everesta bez umjetnog kisika (R. Messner i P. Habeler)

12.5.1984. otvoren alpinistički muzej u Ogulinu

17.5.1875. organiziran prvi izlet u povijesti hrvatskog planinarstva: Rude - Oštrc - Plešivica

21.5.2000. u Samoboru otvorena Hrvatska planinarska obilaznica

30.5.1998. povodom Dana državnosti i Dana hrvatskih planinara više od 700 planinara popelo se na Dinaru najviši vrh Hrvatske

Marijan Harambašić (1949. – 2013.)

Nakon kratke i kobne bolesti 3. ožujka preminuo je član HPD-a »Bilo« Marijan Harambašić. Rođen je 8. veljače 1949. U koprivničko HPD »Bilo« učlanio se 2002. i tada mu se – kako je i sam govorio – učlanjenjem u planinarsko društvo ostvarila dugo sanjana želja, jer je uvijek volio hodati, a imao je i potrebu da bude s ljudima, da upozna širi krug ljudi, druži se.

Takav je bio naš Marijan: društven, uvijek okružen ljudima i uvijek tu za nas, planinare i planinarske prijatelje. Uvijek spreman priskočiti u pomoć, prihvatiti nečiji ruksak, ponuditi jabuku, fotografirati, pridružiti se svakom društvu koje se spremalo nekamo poći, pohoditi njegov najdraži Velebit ili neku drugu planinu, ili samo skočiti do planinarske kućice.

Pohodio je Marijan na mnogim izletima i u različitim ekipama mnoge planine i planinarske putove pa je 2010. osvojio brončanu i srebrnu značku HPO-a.

Skupilo se u njegovim nogama nekoliko stotina planinarskih izleta i druženja, a u fotoaparatu bezbrojne fotografije. Često nam je znao govoriti: »Kad god hodam planinom, osjećam se sretnim i ponosnim jer znam da je malo ljudi koji su imali sreće kretati se tom istom stazom i promatrati tu istu prirodu. U mojem je srcu želja za tim zamamnim planinskim svijetom, ljubav prema prirodi, prema planini...«

Marijan 2005. godine polazi tečaj za markaciste, koji je uspješno završio, te sudjeluje u markiranju, čišćenju i održavanju Koprivničkoga planinarskog puta. Vodio je dežurstvo na planinarskoj kući »Rudi Jurić«, ali tako da se nebrojeno puta i sam odšetao do kućice, kako je znao reći: »Da se vidi da nekog ima, da se o njoj vodi briga, da nije zapuštena.« Mnogo nam je puta rekao koliko mu

mного znači planinarska kućica. Kod nje se okupljamo i družimo, ali uvijek ima i nešto za popraviti, počistiti, pokositi, urediti, zapaliti peć, ugrijati vodu... Takav je bio, marljiv, nesebičan i topla duša. Zato će nam svaka nedjelja u kućici bez njega biti prazna i tužna.

Aktivno je sudjelovao i na planinarskim kestenijadama, nije propustio ni jednu. Pogledate li fotografije s kestenijada, uvijek ćete vidjeti Marijana kako peče kestene. Posebno je volio druženja mladih planinara i vrtičaraca kod planinarske kuće, kojima je s još većom radošću pekao kestene. Ništa mu nije bilo teško učiniti za druge. Prekrasnim fotografijama i sudjelovanjem u fotografskim izložbama promicao je planinarstvo i pokazivao svoju ljubav prema prirodi i ljudima.

Zbog svega je toga 2008. primio Priznanje za volonterski rad povodom 80. obljetnice Društva, a 8. ožujka, u tom kobnom tjednu, trebao je u povodu 85. obljetnice Društva primiti još dva priznanja: Priznanje za volonterski rad i doprinos akcijama i društvenim aktivnostima HPD-a »Bilo« te brončani znak HPS-a za doprinos razvoju planinarstva u Republici Hrvatskoj. Priznanja je preuzeo sin Stjepan.

Marijana, kao velikog prijatelja, velikog planinara i velikog čovjeka, tu dobru dušu našeg Društva, nikada nećemo zaboraviti. Bit će u našim srcima i u našim mislima na svakom pohodu, na svakom vrhu, na svakom druženju, na svakom plesu i na svakoj fotografiji... Jer Marijan je volio planine i ljude i mi smo voljeli njega. Skroman, pošten i brižan, ostavio je prazninu za sobom, ali sjećanje na dobrotu toga divnog čovjeka i njegov dječjački osmijeh zauvijek će nam grijati srca.

Antonija Genc

Franjo Kleković (1935. - 2013.)

U nedjelju, 17. ožujka pošao je na svoj posljednji pohod Franjo Kleković, član HPD-a »Gradina« iz Konjščine.

Rođen je 1. veljače 1935. u Luki kod Zaprešića. Osnovnu školu završio je u Pušći, a Srednju industrijsku školu u Zagrebu. Od 1956. radio je kao monter na izgradnji TE Jertovec, u kojoj se nakon otvaranja i zaposlio te radio sve do umirovljenja 1993. Uz rad završava studij organizacije rada te stječe naziv inženjera organizacije rada. U Donjoj Konjščini upoznao je i suprugu Darinku, s kojom je imao dvije kćeri, Karolinu i Brankicu, na koje je također prenio svoju veliku ljubav prema planinarenju.

Član HPD-a »Gradina« bio je od 1983. te od tada do smrti jedan od najaktivnijih planinara u društvu. Od 1987. do 1991. bio je predsjednik društva, a kao pročelnik markacističke sekcije dugi niz godina skrbio se o planinarskoj stazi Konjščina – Ivanščica. U dugim godinama planinarskog staža uspeo se na brojne vrhove, kako u Hrvatskoj, tako i izvan domovine. Bio je na Olimpu u Grčkoj, na Grossglockneru u Austriji, na Triglavu i Jalovcu u Sloveniji te brojnim drugim hrvatskim i slovenskim vrhovima. Bio je glavna osoba u organiziranju svih planinarskih susreta HPD-a »Gradina«.

Pomagao je i susjednim društvima pa je tako dao doprinos izgradnji i uređenju brojnih planinarskih objekata (Grebengrad, Majer, Rossijevo sklonište i dr.). Za svoj

doprinos nagrađivan je brojnim priznanjima u svojoj »Gradini«, ali i u drugim udrugama, općini Konjščina, ZPP-u i HPS-u, od kojeg je prošle godine primio i najviše priznanje – plaketu.

U planinama diljem Hrvatske stekao je brojne prijatelje. Njegov osmijeh, koji je od srca davao svakom prijatelju, uvijek je bio rado viđen gost na svim planinarskim okupljanjima. Njegovo posljednje planinarenje bio je obilazak šetnice »Po dragomu kraju«, na Vinčekovo 2012. Iste

je godine, iako slab i bolestan, jako želio prijeći stazom naše šetnice u povodu Dana općine i župe Konjščina. Svaki posjet njegovih prijatelja planinara i svaki razgovor o planinama i planinarskim dogodovštinama silno bi ga veselio. I njegov je pogreb podsjećao na planinarski slet jer se okupilo mnoštvo njegovih planinarskih prijatelja. Dan njegove sahrane bio je tmuran, ispunjen sivilom i oblacima, ne samo na nebu nego i u našim srcima.

U daljini gledam Ivanščicu kako rastjeruje oblake sa svojih vrhova i kako je postupno obasjava sunce. Čini se da se i ona oprašta od starog prijatelja. Dragi naš Klek, veliko ti hvala za sav tvoj nesebičan doprinos planinarstvu, hvala za znanje i ljubav prema planinama što si ih prenio na mnoge mlađe naraštaje, hvala za prijateljstvo. U našim ćeš srcima uvijek biti s nama na svim vrhovima koje si toliko volio.

Tomislav Zrinski

Osnivačka skupština Stanice planinarskih vodiča Varaždin

Dana 22. veljače 2013. održana je osnivačka skupština Stanice planinarskih vodiča Varaždin (SPVV). Budući da je dio priprema pokrenut na prije održanom skupu varaždinskih vodiča, koji je organizirao Planinarski savez Varaždinske županije, na kojem je bilo prisutno 45 vodiča, bili su ispunjeni svi preduvjeti za osnutak SPVV-a kao pravne osobe.

SPVV okuplja vodiče iz tri županije: Varaždinske, Međimurske i Koprivničko-križevačke. Na tom području djeluje 75 vodiča iz 17 planinarskih društava.

Pozivu na skupštinu odazvao se velik broj vodiča. Nakon prihvaćanja statuta SPVV-a izabrano je radno predsjedništvo te sva ostala tijela. Nakon izbora radnih tijela izabrano je i vodstvo SPVV-a. Potvrđen je prijašnji prijedlog da se za pročelnika izabere Dubravko Pejnović, član HPD-a »Ivančica« Ivanec, a za tajnicu Jadranka Čoklica iz HPD-a »MIV« Varaždin. Prijedlozi su jednoglasno prihvaćeni. Uz pročelnika i tajnika, Skupština je izabrala i Nadzorni odbor te Sud časti, koji su također jednoglasno potvrđeni. SPVV je utvrdio program rada i financijski plan te odredio visinu članarine od 50 kuna po vodiču.

Po završetku rada Skupštine, vodiči su se u neformalnom razgovoru nastavili družiti razmjenjujući iskustva, prijedloge i pitanja.

Jadranka Čoklica

Vježba prve pomoći za SPV Rijeka

U organizaciji Stanice planinarskih vodiča Rijeka (SPV Rijeka), a u suradnji s Hrvatskim zavodom za hitnu medicinu, u nedjelju 7. travnja 2013. održana je radionica obnove znanja o prvoj pomoći za planinarske vodiče.

Boravak u planini, osim znanja o kretanju i značajkama planinskog svijeta, iziskuje i znanje o pružanju prve pomoći jer su ozljede u prirodi česte, a stručna medicinska pomoć nije brzo dostupna. Upravo se zato na Svjetski dan zdravlja SPV Rijeka odlučila proširiti znanje o prvoj pomoći i, što je još važnije, vještine u pružanju prve pomoći. Svaki planinar, a napose planinarski vodič, mora znati kako u slučaju potrebe spasiti život sebi ili drugima. Radionice obnove znanja o prvoj pomoći za planinarske vodiče okupile su 21 polaznika. Nacionalni licencirani instruktori i dugogodišnji djelatnici hitne medicine objasnili su vodičima što sve treba sadržavati planinarska torbica prve pomoći te pokazali kako ispravno pregledati ozlijeđenu ili oboljelu osobu. Sudionici radionice saznali su kako pomoći osobi koja ima strano tijelo u dišnom putu i kako pravilno izvesti vanjsku masažu srca i umjetno disanje. Vrsni instruktori prikazali su im i postupke s ranom, zavojem i kompresivnim zavojem, postupke zaustavljanja krvarenja, imobilizaciju trokutnom maramom i priručnim sredstvima za imobilizaciju, transportne položaje u slučaju ozljeda i bolesti te specifičnosti ozljeda kralježnice i besvjesnih stanja. Pročelnik SPV-a Rijeka Božidar Glad i polaznici obnove znanja istaknuli su da je ponavljanje vrlo važno, pogotovo kad se pritom simuliraju razni scenariji i uvježbavaju postupci prve pomoći.

Darko Grba

Planinarski vodiči sjeverozapadne Hrvatske na skupštini Stanice planinarskih vodiča Varaždin

Rezultati Lednog kupa Hrvatske

Drugo kolo Lednog kupa Republike Hrvatske održano je u nedjelju 17. ožujka na vodotornju u Bjelovaru. Unatoč dobroj oglaššenosti utakmice i dobroj prognozi, nije se, na žalost, odazvalo mnogo natjecatelja. No, raspoloženje je bilo dobro i prijateljsko te se nadamo da će nas Bjelovarčani i nagodinu tako lijepo i toplo primiti.

U muškoj konkurenciji nastupila su šestorica natjecatelja, dvojica iz SPK »Grip«, dvojica iz AO »Velebit«, jedan iz AO »Željezničar« te jedan iz RAK-a. U ženskoj konkurenciji nastupile su samo tri natjecateljice, Morana Durbešić iz RAK-a te Lada Lukinić i Matea Bešenski iz AO »Velebit«. U kvalifikacijama su do topa došli Krunoslav Tomorad i Aleksandar Mataruga, koji je jedini do topa ispenjao i finalni smjer te tako osvojio prvo mjesto. Drugo mjesto u muškoj konkurenciji osvojio je Krunoslav Tomorad, a treće Dalibor Plašćar, obojica iz AO

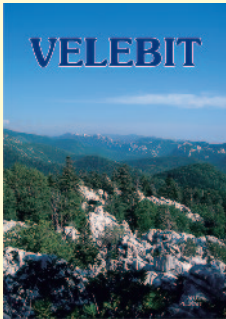
PDS-a »Velebit«. U ženskoj je konkurenciji pobijedila Morana Durbešić, drugo mjesto osvojila je Lada Lukinić, a treće Matea Bešenski. Finalni smjer za muškarce svima je zadao mnogo muke pa su momci zaključili da je postavljač Siniša Atljija lijepo zapaprio pro hladno, ali sunčano popodne u Bjelovaru.

Natjecanjem u Bjelovaru završio je Ledni kup Hrvatske 2013. Ukupan poredak je: muški: 1. Aleksandar Mataruga, 2. Krunoslav Tomorad, 3. Mihael Štefić; žene: 1. Lada Lukinić, 2. Morana Durbešić, 3. Marta Kristofić.

Komisija za alpinizam HPS-a čestita pobjednicima natjecanja Lednog kupa i zahvaljuje se pojedincima koji su nesebično uložili svoje vrijeme i volju u organizaciju natjecanja. U tijeku su dogovori o organiziranju zajedničkoga lednog kupa s Planinskom zvezom Slovenije. Nadamo se da će ta suradnja podići atraktivnost natjecanja te brojnost natjecatelja i publike.

Krešimir Milas

PREKO 60% POPUSTA !!!

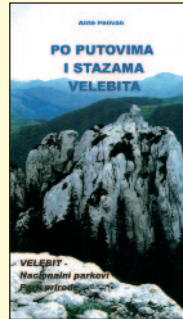
VELEBIT
Autor: **Ante Pelivan**
- fotomonografija
- bogato ilustrirana u boji
- format 30 x 21 cm
- 194 stranice
- tvrdi uvez
CIJENA: 190,00 kn

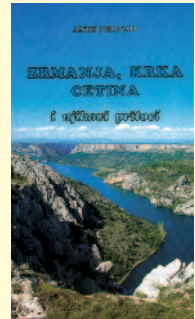
PTICE
Autor: **Davor Krnjeta**
- format 20,5 x 12 cm
- 350 fotografijau boji
- 360 stranica
- tvrdi uvez
CIJENA: 260,00 kn

Vodič po pristupačnim špiljama i jamama u Hrvatskoj
Autor: **Vlado Božić**
- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 300 stranica
- tvrdi uvez
CIJENA: 210,00 kn

PO PUTOVIMA I STAZAMA VELEBITA
Autor: **Ante Pelivan**
- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 240 stranica
- meki uvez
CIJENA: 60,00 kn

ZRMANJA, KRKA, CETINA i njihovi pritoci
Autor: **Ante Pelivan**
- bogato ilustrirani vodič s kartama
- format 21 x 12,5 cm
- 192 stranice
- meki uvez
CIJENA: 60,00 kn

Ukupna cijena za svih 5 knjiga je 780,00 kn

Sadašnja AKCIJSKA cijena je 290,00 kn

Knjige se prodaju samo u kompletu, a ne pojedinačno. (poštarina uključena u cijenu)

EKOLOŠKI GLASNIK d.o.o.

Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica
Tel. 01/621 88 72, Fax: 01/6234-058

e-mail: ekoloski.glasnik@zg.t-com.hr
ekoloski.glasnik@gmail.com

85. obljetnica osnutka »Bila« u Koprivnici

»Podravkina« kino-dvorana bila je 8. ožujka do posljednjeg mjesta ispunjena planinarima i gostima koji su došli obilježiti 85. obljetnicu organiziranog planinarstva u Koprivnici. Podružnica Hrvatskoga planinarskog društva pod nazivom »Bilo« osnovana je u Koprivnici upravo na taj dan davne 1928. godine.

Svečanost je započela intoniranjem državne himne i minutom šutnje za planinare koji nisu više među nama. Voditeljica Zlatica Rušak pozdravila je u uvodnom govoru sve prisutne i kao prvoga govornika pozvala predsjednika HPD-a »Bilo« Ivicu Kušeka. On se osvrnuo na ključna događanja u radu »Bila« od prethodne svečanosti povodom 80. obljetnice 2008. godine naovamo. Tako je spomenuo suradnju s raznim udrugama, sudjelovanje planinara na raznovrsnim akcijama u Koprivnici, kao što su Klimatski tjedan, Europski tjedan kretanja, obilježavanje Dana planeta Zemlje, Sajam mogućnosti i slično. Posebno je izdvojio tradicionalnu Planinarsku kestenijadu na kojoj se svake godine okuplja i po 500 planinara, građana i članova udruga, i koja postupno postaje turistički brend.

Prottekli su godina jedna od središnjih aktivnosti bile opće planinarske škole. U HPD-u »Bilo« sada djeluje više od 70 školovanih članova, od toga 15 sa specijalističkim nazivima vodiča i markacista, što je jamstvo daljnjeg uspješnog rada i razvoja Društva. U

prilog tome govori i činjenica da je 2012. Društvo imalo 374 člana, a za ovu su godinu već uplaćene 232 članarine. Društvo posebnu zahvalnost duguje aktivistima, vodičima, članovima, donatorima, sponzorima i svima koji su svojim radom i pomoći omogućili mnogobrojne aktivnosti i uspješan rad Društva.

Djeca predškolskog uzrasta skupine »Balončići« Dječjeg vrtića »Tratinčica« predala su predsjedniku Društva rođendanski poklon i čestitku koju su za HPD »Bilo« sama izradila.

S početcima planinarstva u Koprivnici i značajnim trenutcima u povijesti HPD-a »Bilo« prisutne je upoznao počasni predsjednik Društva dr. Milivoj Kovačić, koji je veoma aktivno i plodonosno vodio društvo od 1975. do 1998., a bio je i glavni urednik časopisa »Bilogorski planinar« čitavih 20 godina njegova izlazenja (44 broja). Za svoj je doprinos dr. Kovačić 1998. proglašen počasnim predsjednikom Društva.

U ime Grada Koprivnice prisutne je pozdravila gđa Helena Hećimović, istaknuvši pozitivan primjer aktivnosti Društva koje surađuje s mnogobrojnim udrugama te se uvijek uključuje u sve gradske akcije i manifestacije vezane uz kretanje, zdravlje i ekologiju. Naglasila je da su planinari svjesni veličine prirode u odnosu na čovjeka te kako je bitno sačuvati prirodu i predati je mladim naraštajima.

NEVEN ADAMOVIĆ I MARKO POSAŠEVC

Doajen planinarstva u Koprivnici dr. Milivoj Kovačić

Glavni tajnik Hrvatskoga planinarskog saveza Darko Berljak pohvalio je kvalitetan rad HPD-a »Bilo«, koje aktivno surađuje s HPS-om te svojim djelovanjem može biti primjer i uzor drugim planinarskim društvima. Također je uručio priznanja HPS-a Društvu i istaknutim članovima i aktivistima. Brončani znak HPS-a primili su Ivan Burić, Antonija Genc, Marijan Harambašić, Josip Kanižaj, Neven Magdić, Boris Majerus, Ivica Pek i Slobodanka Škundrić, srebrni znak Miroslav Aleksa, Milena Bošnjak, Miroslav Kanisek i Mladen Pandurić, a zlatni znak Ivana Kolar i Branka Vrabec.

Prof. Miroslav Kanisek, voditelj Sekcije mladih planinara osnovne škole »Đuro Ester«, zahvalio je u ime dobitnika priznanja, a pročelnik Sekcije visokogorskih planinara Mladen Pandurić posebno je zahvalio dr. Milivoju Kovačiću i gđi Branki Vrabec na svemu što su učinili za razvoj planinarstva i HPD-a »Bilo«, naglasivši bogatu ostavštinu prethodnih generacija te zahvalnost i želju da se planinarska ideja održi živom za one koje dolaze. Prisutnima su se emotivnim riječima zahvale obratile Božica Nemet, u ime svih članova koji su dobili priznanja za volonterski rad i doprinos Društvu, te Vesna Babić u ime Udruge slijepih Koprivničko-križevačke županije, koja je, između ostalih udruga, organizacija i pojedinaca, dobila zahvalnicu za suradnju u okviru projekta »Šalji dalje«.

Posebni gosti na svečanosti bili su predstavnici PD-a »Domžale« iz Slovenije, s kojim se HPD »Bilo« pobratimilo još 1982. Njegov je predsjednik Janko Vodlan, uz čestitke, najavio još jaču suradnju pobratimljenih društava. Čestitke povodom godišnjice uputili su i predstavnici planinarskih društava »MIV« iz Varaž-

dina, »Borik« iz Đurđevca, »Bilogora« iz Bjelovara te Planinarskog kluba »Ivanec«. Zlatica Rušak pročitala je pisma i čestitke koje su uputila ona društva i članovi koji nisu mogli prisustvovati svečanosti.

Svečanost su posebno obilježili gitaristi Udruge »Allegro« Vedran Kučić i Jan Samaržija, koji su izveli klasična djela Pelužana, Koškina, Sora i Bacha. Učenike je pripremio profesor Antonio Rumenović. Recitacijama »Pjesme koprivničkih planinara« Milana Krmotića, »Velebit« Nevena Čačića i vlastitim igrokazom pod naslovom »Zašto volimo planinariti?« prisutne su razveselili članovi Sekcije planinarske mladeži OŠ »Đuro Ester« pod vodstvom prof. Miroslava Kaniseka. Tijekom cijele svečanosti prisutni su na velikom platnu mogli pratiti prizore s planinarskih pohoda, susreta i akcija te uživati u ljepotama prirode koje su snimili članovi HPD-a »Bilo«.

Antonija Genc

Pohod »Kolijevkom hrvatske državnosti«

Povodom Dana grada Kaštel Kambelovca, u organizaciji HPD-a »Ante Bedalov« održana je 2. i 3. ožujka 2013. tradicionalna manifestacija »Kolijevkom hrvatske državnosti«. Sudjelovalo je oko 400 planinara i ljubitelja prirode. Uz članove društva domaćina, sudjelovali su i članovi PD-a »Sv. Jure« Solin, HPD-a »Mosor« Split, PK-a »Split«, PU-a »Dinaridi« Split, HPD-a »Malačka« Kaštel Stari, HPD-a »Kozjak« Kaštel Sućurac, PD-a »Željezničar« Gospić, PD-a »Svilaja« Sinj, PD-a »Jelina« Trilj, PD-a »Imber« Omiš te članovi HGSS-a.

Po prekrasnom je vremenu bio pravi užitek hodati u društvu tako velikog broja sudionika te im pokazati i približiti dio bogate povijesti kaštelanskoga kraja. Svi su sudionici bili počašćeni fažolom s kobasicom i suhim mesom te varivom od slanutka, ječma i povrća s pile-

Sudionici pohoda »Kolijevkom hrvatske državnosti« kod kapele sv. Luke na Kozjaku

tinom. Mnogo smo toga doživjeli u dva dana koja su obilovala ugodnim planinarenjem, hodanjem po našem Kozjaku, slasnim zalozajima, a nadasve pismom. Nije lako opisati ni rad vrijednih mladih članova PD-a »Ante Bedalov«, koji su ove godine pripravili spizu, te dama koje su organizirale sve na domu i oko njega. Ukratko rečeno – sve se odvijalo »kao po loju«.

HPD »Ante Bedalov« zahvaljuje gradonačelniku Josipu Berketu, koji se pridružio pohodu, svojim dobrim glasom još više obogatio pismu, podijelio svoja planinarska iskustva te dao potporu aktivnostima uređenja i očuvanja Kozjaka. I ove je godine manifestaciji prisustvoval dopredsjednik HPS-a Tomislav Čanić.

I. Tadin

Sastanak o pješačkom putu E-12 u Trstu

Od 15. do 17. ožujka u Trstu je održan regionalni sastanak o trenutnom stanju te daljnjim koracima za stavljanje u funkciju posljednjega, a možda i najatraktivnijega Europskog pješačkog puta E-12. Taj put nosi i poseban naziv – Mediteranski pješački put, a zamišljen je kao put koji će prolazeći duž obala Sredozemnog mora spojiti Gibraltar s Atenom. Sastanak je organizirala »Stella Alpina«, koja je nositelj tih aktivnosti u Italiji.

Dionica uz španjolsku obalu završena je, kao i veći dio one uz francusku obalu. U Italiji je dovršen dio uz zapadnu obalu talijanske »čizme«, a dio uz jadransku obalu u fazi je projekta.

Svrha je sastanka bila da ostale države predoče svoju viziju i prijedloge puta do Atene, da u sljedećih godinu dana izrade projekt svih svojih dionica, da ih prihvati Europska pješačka federacija ERA te da se u daljnje dvije godine ti putovi stave u funkciju.

Hrvatski planinarski savez predstavljao je glavni tajnik Darko Berljak, koji je predstavio naš prijedlog temeljen na preporukama ERA-e, da hrvatska dionica većinom vodi po otocima, čime bi taj dio E-puta bio jedinstven u Europi. Put bi dolazio iz Slovenije preko graničnog prijelaza Plovanija, prolazio zapadnom obalom Istre u zaleđu Umaga, Novigrada, Vrsara, Rovinja, Vodnjana, Pule, Medulina te dalje istočnom obalom uz Labin i nastavio prema opatijskoj rivijeri. Prešao bi na otok Cres, produžio do Malog Lošinja te nastavio

Sastanak o Europskom pješačkom putu E-12

preko Krka i Raba. Zatim bi se vratio na kopno obilazeći dijelove Parka prirode Velebit, pa prešao na otok Pag i njime preko Maslenice nastavio do Nacionalnog parka Paklenica. Odatle bi se preko zadraskog zaleđa vratio na otoke (Kornate i Dugi otok) i potom kopnom nastavio preko Vranskog jezera, slapova Krke, uza Šibenik i Trogir do Splita. Slijede velike otočne dionice po Braču, Hvaru, Visu, Lastovu i Korčuli, opet dio na kopnu oko Makarske i po obroncima Biokova, zatim na poluotoku Pelješcu i po otoku Mljetu. Posljednji bi kopneni dio bio od Dubrovnika do granice s Crnom Gorom, ali s odvojkom kod Neuma, gdje bi ušao u Bosnu i Hercegovinu obilazeći Međugorje, Mostar, Počitelj i Hutovo blato. Na dionici kroz Hrvatsku nalazi se čak pet nacionalnih parkova i šest parkova prirode te mnogobrojna atraktivna turistička, povijesna i kulturna odredišta.

Na sastanku je, osim odvojka u Neumu, koji ERA podržava, s predstavnicima Bosne i Hercegovine dogovoren prelazak puta E-6 na graničnom prijelazu Izačiću, jer bi hrvatski dio puta E-6 nakon dolaska iz Slovenije nastavio zaleđem Rijeke do NP-a »Risnjak«, preko Delnica i Skrada do Mrkoplja, uza Samarske i Bijeleske stijene do Ogulina i dalje preko Slunja i uz Koranu do Plitvičkih jezera te granice s BiH.

Hrvatski planinarski savez bit će na jesenskom zasjedanju ERA-e primljen u punopravno članstvo te europske federacije, međutim, predstoji nastavak uvjeravanja nadležnih institucija u Hrvatskoj (Ministarstva turizma, Hrvatske turističke zajednice, turističkih zajednica županija, općina i gradova na trasi E-putova) da financijski sudjeluju u ostvarenju tog projekta jer je bez njihove pomoći teško ostvariv. Dobije li se ta već dugo tražena potpora, konačnu će riječ o pojedinim dionicama imati naši županijski planinarski savezi i lokalna planinarska društva, koja najbolje poznaju svoja područja i njihove mogućnosti, s obzirom na potrebnu infrastrukturu (povezivanje postojećih poljskih, šumskih, planinarskih i ostalih putova), moguć-

nosti kupnje hrane ili ugostiteljske ponude te smještaja, ukratko, uvažavanja propisanih standarda E-putova u Europi.

Darko Berljak

Potpisan protokol o suradnji panonskih planinara

U subotu 16. ožujka u Novom Sadu predsjednik Slavinskoga planinarskog saveza Otmar Tosenberger i predsjednik Planinarskog saveza Vojvodine Iso Planić potpisali su Protokol o suradnji dvaju saveza. Potpisivanjem Protokola potpisnici su se obvezali na načelima partnerstva, uzajamnosti i tolerancije sudjelovati u prekograničnim projektima od obostranog interesa.

Protokolom je dogovoreno da će SPS i PSV zajednički istražiti planinarske potrebe za koje nije osigurano redovito financiranje, te one koje ne iziskuju financijska ulaganja. Na načelima prekogranične suradnje planira se apliciranje za sredstva iz EU fondova u cilju gradnje i opremanja centara za obuku visokogorskih penjača i alpinista, slobodno penjanje, obuku i trening gorskih spašavatelja, ishodišta trekinga i orijentacijskih natjecanja, uređenje međunarodnih pješačkih putova i slično.

Predviđeno je da potpisnici u realizaciju projekata uključe i druge relevantne čimbenike (npr. županije, gradove, parkove prirode i sl.) koji mogu pridonijeti afirmativnom predstavljanju projekata.

Iso Planić i Otmar Tosenberger nakon potpisivanja protokola o suradnji

Protokol je potpisan na neodređen rok, ali uz mogućnost jednostranog otkazivanja u svakom trenutku. Dogovoreno je da će se posebnim aneksima usuglašavati zajedničke godišnje aktivnosti.

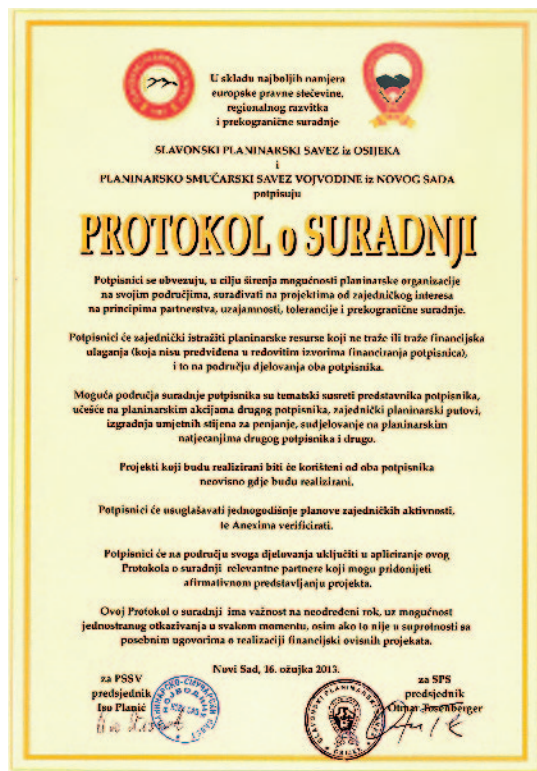
Prekogranični planinarski put po Fruškoj gori, suradnja na uspostavi Europskih pješačkih putova, edukacijski centar kod Batine, susreti, treninzi i natjecanja sportskih penjača i alpinista neki su od potencijalnih smjerova suradnje.

Đorđe Balić

Skupština Planinarskog saveza grada Karlovca

Dana 26. veljače 2013. održana je u Vili Anžić redovna izborna Skupština PSGK-a u prisustvu svih predstavnika udruga članica toga saveza. Nakon otvaranja skupštine i pročitano izvješća za proteklo četverogodišnje razdoblje, prisutni su utvrdili da je suradnja karlovačkih planinara u tom razdoblju bila odlična te da u tom smjeru treba nastaviti i ubuduće. Svake godine organizirano je po nekoliko planinarskih ili speleoloških škola. Naglašena je i dobra suradnja pri organiziranju izleta, a svake je godine održan barem jedan kvalitetan uspon ekspedicijskog tipa u inozemstvu. Istaknute su i ekološke akcije koje su organizirane u karlovačkoj okolini, kao i brojna predavanja. Po prvi put u povijesti karlovačkog planinarstva proglašeni su i najbolja planinarka, planinar, speleologinja i planinarska udruga u protekloj godini te osobe koje su pomogle planinarstvu. Otvorena je i Kuća slavnih u karlovačkom planinarstvu, a pretkrak Skupštine predstavljena je planinarska monografija »Povijest planinarstva u Karlovcu«.

Nakon razrješnice starom vodstvu izabrano je novo na mandat od četiri godine. Za predsjednika Saveza izabran je dosadašnji predsjednik Mladen Kuka, za dopredsjednika Krunoslav Golubić, za članove UO-a Željko Bačurin i Neven Bočić, a za tajnika Antun Petrekanić. Nadzorni odbor čine Zlatko Balaš – predsjednik, te Saša Čurčija i Tin Žubčić. Za blagajnicu je izabrana

Gordana Škrtić. U članstvo Saveza primljeno je i PD »Dubovac«.

Na kraju skupštine donesen je i Plan rada za sljedeće četiri godine, koji je u mnogim segmentima sličan prethodnom, a posebno je zatražen angažman svih članica u 2013. kada karlovačko planinarstvo obilježava tri velike obljetnice: 100. obljetnicu smrti Mirka Seljana, 170. obljetnicu prvog penjačkog uspona u povijesti hrvatskog planinarstva, koji je 1843. izvela Karlovčanka Dragojla Jarnević u stijeni Okića, i 90. obljetnicu organiziranog planinarstva u Karlovcu (1923. osnovana je podružnica HPD-a).

Mladen Kuka

5. zimski POJ – Pješačenje oko Lokvarskog jezera

U organizaciji PD-a »Špičunak« Lokve održana je 23. ožujka 2013. – po snijegu, iako kalendarski u proljeću – akcija »Pješačenje oko Lokvarskog jezera«. Hrabra ekipa koju su činili Vilim Novak, Tea Glad, Daniela Gržanić, Ivica Gržanić, Darko Kremžar, Rikard Štimac i Ivan Molek krenula je u 9 sati te predviđenu stazu propješačila za šest i pol sati. Snijeg je bio prilično visok, a staza tvrda, tek na sjevernoj strani pri kraju malo mekša. Okrijepili su se na Mrzloj Vodici. Svi su bili dobre volje, iako je cijelo vrijeme bilo jako hladno. Na stazi su zapazili tragove medvjeda, vukova i srna.

PD »Špičunak«

Više od 600 planinara na Zarinu

Malo općinsko mjesto Brinje povećalo se u nedjelju 7. travnja za oko 600 ljubitelja prirode željnih zabave, druženja i zdravog života. Tradicionalni pohod na Zarin (848 m), do čijeg se podnožja dođe za oko pola sata laganog hoda od gotičkog zdanja Sokolca, jedinstvenoga u ovom dijelu Europe, a potom za oko sat i pol laganog

uspona do vrha, predvodili su članovi Vodičke službe HPS-a, a o sigurnosti su se skrbili i članovi Hrvatske gorske službe spašavanja Stanice Gospić. Odlična organizacija brinjskog PD-a »Škamnica« omogućila je ugodno cjelodnevno druženje planinara iz cijele Hrvatske, pa i iz susjedne Slovenije. Zadovoljni planinari pohod su završili okupljanjem u središtu Brinja, uz tradicionalni planinarski grah, živu glazbu i ples. Zahvaljujući pro hladnom vremenu posebno su zadovoljni bili brinjski ugostitelji, čiji su objekti odjednom postali pretijesni. Predsjednik »Škamnice« Gojko Crnković podijelio je predstavnicima nazočnih planinarskih društava prigodna priznanja, a takav vid planinarskih aktivnosti posebno je pozdravio dopredsjednik HPS-a Tomislav Čanić.

Dan prije pohoda, u subotu 6. travnja, održana je konstituirajuća sjednica Stanice vodiča Lika, koja ima više od 30 vodiča. Budući da su predstavnici HPS-a i Planinarskog saveza Ličko-senjske županije prepoznali velik angažman i zalaganje predsjednika PD-a »Škamnica« gospodina Gojka Crnkovića, podržali su prijedlog da ga se izabere za pročelnika Stanice planinarskih vodiča Lika i predsjednika Planinarskog saveza Ličko-senjske županije. Zamjenik pročelnika Stanice postao je Krešimir Oršanić, također iz PD-a »Škamnica«, a za tajnicu je izabrana Paula Fajdić iz PD-a »Željezničar« Gospić.

U nedjelju 7. travnja, u kasnim poslijepodnevima, održana je i izvanredna skupština Planinarskog saveza Ličko-senjske županije, kojoj su nazočili predstavnici trenutno najaktivnijih društava toga područja (»Škamnica« iz Brinja, »Mrsinj« iz Korenice, »Crnopac« iz Gračaca i »Željezničar« iz Gospića). Od društava koja trenutačno imaju status člana Saveza nisu nazočili predstavnici HPD-a »Zavižan« iz Senja i »Gromovača« iz Otočca, dok HPD »Prpa« i PD »Visočica« ne ispunjavaju svoje statutarne obveze već dugi niz godina. U raspravi je naglašeno da će se i ubuduće cijeliti rad

Skupština Stanice planinarskih vodiča Lika

Polazak planinara prema Zarinu

društava te da se neće podupirati ona društva koja u praksi imaju predsjednike s devizom »društvo – to sam ja...«, a nemaju nikakvih organiziranih planinarskih aktivnosti.

Skupština je donijela niz odluka značajnih za razvoj planinarstva na ličkom području, od pokretanja inicijative za konkretnije statutarno reguliranje županijskih saveza pri HPS-u i međugranične suradnje s društvima iz susjedne Bosne i Hercegovine, do školovanja kadrova i pokretanja raznih drugih planinarskih specijalnosti. Uz predsjednika Gojka Crnkovića, u novi upravni odbor izabrani su Krešimir Oršanić za dopredsjednika, Mirjana Nahod (PD »Mrsinj«) za tajnicu te Milan Klobučar (PD »Željezničar«) i Stanislav Ivanković (PD »Crnopac«). Skupština se zahvalila dosadašnjem predsjedniku Saveza Davoru Prpiću, koji se unatoč gotovo nikakvoj potpori svoga matičnog društva iz Senja i težem zdravstvenom stanju zalagao za međudruštvenu suradnju ličkih društava, statusno reguliranje planinarskih kuća, poticanje školovanja planinarskih kadrova i drugo.

Tomislav Čanić

Pohod Varaždinskim planinarskim putem

HPD »Dugi vrh« iz Varaždina svake godine na Uskrsni ponedjeljak organizira obilazak Varaždinskoga planinarskog puta. Put počinje u Krušljevcu te preko Čeva

i Puste Bele vodi do planinarske kuće Ledinec. Dug je 15 kilometara i prijeđe se za pet sati hoda. Svečano je otvoren 2004., kada je izdan prigodni dnevnik, knjižica sa šest kontrolnih točaka.

Ove godine, zbog iznimne količine snijega, i kiše, vlak za Novi Marof nije prometovao pa su se sudionici pohoda do Krušljevcu prevezli autobusom. Unatoč vrlo lošem vremenu okupilo se 80-ak planinara te su neki preko Čeva, a neki preko Briške, stigli do Ledinca. Tamo su domaćini sve planinare srdačno pozdravili uz razne uskrsne delicije. Na pohodu su sudjelovali

Završetak pohoda - izbor najljepše uskrsne pisanice

članovi HPD-a »MIV«, PD-a »Dugi vrh« i PD-a »Ravna Gora« iz Varaždina, PK »Ivanec« te HPD-a »Vinica« iz Duge Rese. Kuća u Ledincu bila je prigodno okićena i uređena u povodu Uskrsa, a već tradicionalno birala se i najljepša pisanica, što je bio prilično težak zadatak za prosudbenu komisiju. Nakon službenog dijela planinari su se nastavili družiti uz priče iz svoga planinarskog života.

Jadranka Čoklica

Održani 31. »Papučki jaglaci«

Unatoč snijegu koji je prekrpio tek iznikle proljetnice i jutarnjoj hladnoći do minus deset stupnjeva, 31. »Papučki jaglaci« privukli su u Veliku 17. ožujka ove godine oko tisuću planinara i izletnika iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Mađarske. Otvarajući tradicionalnu priredbu, predsjednik društva domaćina, HPD-a »Sokolovac« iz Požege, dr. Antun Lovrić, pozvao je goste da razgledaju tri obnovljene dvorane i ulazni dio prizemlja doma Lapjak, kulturnog mjesta slavonskog planinarstva, što je posebno razveselilo one s dugogodišnjim planinarskim stažem i one koji godinama pohode »Papučke jaglace«.

Nakon pozdravnih riječi organizatora, HPD-a »Sokolovac« i Općine Velika, te suorganizatora, Parka prirode »Papuk« i Turističke zajednice Grada Požege, planinari iz 40-ak društava krenuli su uz pratnju vodiča prema Lapjaku, Nevoljašu, Jankovcu, Trišnjici, Mališćaku, Češljakovačkom visu i Dubokoj. Prtili su snijeg koji je u zapusima na papučkim obroncima dosegao i više od pola metra (sakrivši jaglace, srimuš i šafrane). Stoga su im poslije višesatnog hodanja iznimno prijali planinarski grah, slavonski čobanac i druga ponuđena topla jela na prostoru ispred doma. Osim toga, mogli su se ugrijati uz plesnu glazbu koja je do sumraka zabavljala sve one koje hodanje najljepšom slavonskom planinom nije umorilo.

Uobičajeno je da na »Papučke jaglace« dolazi vrlo mnogo izletnika, kojima je to najčešće jedini odlazak u planinu. Ovaj ih je put zbog velike hladnoće bilo znatno manje, no iz njihovih se redova uvijek regrutiraju novi planinarski članovi jer je ovaj nadaleko poznat planinarski događaj, zbog neiscrpane ljepote Papuka, duge tradicije i dobrog ugođaja, jednostavno poticaj i motiv za povratak prirodi. U najavi 31. »Papučkih jaglaca« posebice su pozvane osnovne i srednje škole da organiziraju skupni dolazak učenika u Veliku, ali zbog hladnog vremena odazvale su se samo škole Antuna Kanižlića iz Požege i Braće Radičević iz Slavonskog Broda. Ovogodišnje su »Jaglace«, uz tisuću planinara iz Jajca, Livna, Pečuha, Zagreba, Karlovca, Opatije, Varaždina, Muruskog Središća i svih slavonskih planinarskih društava, svojim dolaskom uveličali predsjednik Slavonskoga planinarskog saveza Otmar Tosenberger i dopredsjednik Hrvatskoga planinarskog saveza Tomislav Čanić.

Ana Pirović

Svi na Japetić!

HPD »Japetić« počeo je 7. travnja 2013. obilježavati 90. rođendan organiziranoga planinarstva u Samoboru. Akcijom »Svi na Japetić«, prvom u nizu akcija u ovoj godini, željelo se privući što više planinara i građana Samobora na druženje i boravak u prirodi. Za članove društva Japetić je važno mjesto jer se na obroncima gotovo iste padine 1923. nakon jednog nedjeljnog ručka skupilo društvo od osmorice prijatelja te odlučilo osnovati podružnicu Hrvatskoga planinarskog društva pod nazivom »Japetić«.

Na pohodu se skupilo više od 150 članova, prijatelja i građana koji su pokazali koliko im je važno biti dio Japetićeve priče. Da bi se udovoljilo svima, i onima željnima dužeg i onima željnima kraćeg hodanja, određena su dva smjera do istog cilja. Prva je skupina hodala od

Ples i pjesma na Papučkim jaglacima

Druženje kod planinarskog doma »Žitnica« na Japetiću

Sudionici pohoda uz piramidu na vrhu Japetića

Samobora preko Palačnika, Velikog dola, Oštrca i prijevoja Velikih vrata do Japetića, a druga od Šoićeve kuće u Malom Lipovcu do zajedničkog odredišta. Posebno veseli to što se pozivu na pohod odazvao i velik broj školaraca iz samoborskih osnovnih i srednjih škola, sa svojim učiteljicama i učiteljima. Osim toga, nastojalo se pokazati i promovirati rad alpinističke sekcije, koja je primjerenim vježbama i neposrednošću zainteresirala mnogobrojnu djecu i mladež. Budući da u društvu upravo počinje i Druga alpinistička škola, pohod je bio odlična prilika za popularizaciju te planinarske vještine.

U okviru obilježavanja 90. obljetnice »Japetić« planira brojne akcije, među kojima su najvažnije:

- »Japetićev pohod – trekning« 19. svibnja 2013. Uz već tradicionalni Japetićev pohod, bit će upriličena i trekning utrka za kategoriju planinskih trkača. Tom se akcijom želi motivirati mlade ljude za taj sve popularniji način kretanja planinama.
- 30. lipnja 2013. u Gradišću bit će održana misa i prigodna svečanost polaganja vijenca na kući u kojoj je osnovan »Japetić« (klijet obitelji Belak).
- U srpnju 2013. planira se višednevni visokogorski uspon na najviši vrh Europe.
- 31. kolovoza 2013. održat će se svečana akademija u maloj dvorani Narodnog doma u Samoboru, na kojoj će biti prikazan rad Društva u proteklih 90 godina te predstavljena prigodna monografija. Planira se i izložba fotografija, pokazna vježba mladih alpinista te domjenak i druženje.

Antun Pavlin

II. pohod »Tragom prvog izleta HPD-a na Sljeme«

Prije pet godina, 8. lipnja 2008., Planinarski savez Zagreba i više planinarskih društava iz Zagreba organizirali su pohod »Tragom prvog izleta HPD-a na Sljeme«. Svrha mu je bila oživljavanje i približavanje Medvednice kao planinarskoga i turističkog odredišta Zagrepčana i svih planinara, a sve pod geslom »Zagrebački planinari Zagrepčanima«. Dogovoreno je da će se pohod istom trasom održavati svake pete godine.

Da se podsjetimo! Trećeg lipnja 1875. Hrvatsko je planinsko društvo poduzelo prvi službeni planinarski pohod na Sljeme. Sudjelovali su tadašnji ugledni građani grada Zagreba, ujedno i članovi HPD-a J. Torbar, Gj. Crnadak, Fr. Danošić, V. Dizdar, J. Janda, V. Kotur, dr. Gj. Pilar, dr. J. Pliverić i dr. Plohn. »Društvo se sakupi na Jelačićevom trgu u 6 sati, te krene na kolih u Gračane, kamo prispje u 6 sati 30 časova. Penjuć se na goru dođu do vrela Snopljak u 7 s. 15. č. a do sljemenskog vrela u 10 sati. Na Sljeme prispje društvo oko 10 s. 50 č. te se doskora spusti radi kiše preko sv. Jakoba (11 s. 45 č. – 12 s. 30 č.) do sv. Roka u Šestinah...«

(iz Spomenice HPD-a, Zagreb, 1884.)

Organizirat će ga Planinarski savez Zagreba, PK Hrvatskoga liječničkog zbora, PD »Naftaplin«, HPD »Ericsson-Nikola Tesla«, PD HP i HT »Sljeme«, HPD »Zagreb-Matica«, HPD »Lipa«, HPD »Sveti Šimun« i HPD »Zanatlija«.

Okupljanje planinara bit će 1. lipnja od 7:30 do 9:30 ispred prodavaonice »Diona« u Gračanima (treća stanica tramvaja linije br. 15). Odatle se ide trasom Gračani – Jelačić plac – Snopljak (staza br. 57) – gornja stanica žičare – Tomislavov dom – Sv. Jakob na Velikom Plazuru, gdje će biti završna svečanost u 13 sati, a sveta misa za planinare u 14 sati.

Berislav Banek

Susret pjesnika na Sovskom jezeru

Svake godine prve nedjelje u lipnju HPD »Sokolovac« iz Požege organizira tradicionalni »Susret planinara pjesnika i slikara« na Sovskom jezeru. Tom prilikom pjesnici-planinari recitiraju svoje pjesme, a planinari-slikari izlažu svoje slike i crteže. Tako će biti i ove godine – pridružite se!

Sovsko je jezero jedinstven primjerak prirodnog jezera u brdsko-brežuljkastom području kontinentalne Hrvatske. Smješteno je na sjevernoj padini Dilj-gore, tik podno glavnog bila (Mlakino brdo, 430 m, i Jurje brdo, 471 m), na nadmorskoj visini od 350 m. Jezero je u maloj udolini, a s istočne i sjeveroistočne strane okružuje ga šuma hrasta kitnjaka i običnoga graba, a u jarcima bukova šuma. Zapadne i južne strane prekrivaju livade i oranice. Istočno od jezera nalazi se malo uzvi-

Sovsko jezero

šenje – Jezero brdo (380 m), na vrhu kojega je piramida Vidikovac. Na sjeverozapadu je udolina otvorena pa je nekad za visokog vodostaja tuda otjecao višak jezerskih voda.

Prirodne pogodnosti – jezero, blag reljef, pitom krajolik i povoljne klimatske prilike – pogodovale su razvoju poljoprivrede pa je uza samo jezero iskrčeno veće šumsko područje (oko 106 hektara) i pretvoreno u oranice, voćnjake, vinograde i pašnjake. To je poljoprivredna oaza na šumovitoj padini Dilja. Nekoć je tu bio veleposjed, a uz jezero su bile gospodarske zgrade, voćnjak i vinograd.

Površina je jezera oko 3600 m², a najveća mu je dubina od 8 do 10 m. Rubovi jezera obrasli su trskom i rogozom. Širina je toga pojasa od tri do mjestimično sedam metara pa je zbog toga površina vodenog zrcala jezera svedena na polovicu. U jezeru je vrlo izdašan izvor, a to možemo primijetiti po jakim površinskim strujanjima u jugoistočnom dijelu jezera.

Tijekom 2011. oko jezera je uređena Tematsko-poučna staza »Sovsko jezero«, a 2012. izgrađen je prekrasan vidikovac. Oni su doista pravo osvježenje i dodatak ponudi toga značajnoga krajobraza u čaglin-skom kraju.

Predrag Livak

KALENDAR AKCIJA

u svibnju Ljetni tečaj za vodiče

Mosor

Komisija za vodiče HPS-a
vodici@hps.hr

11. 5. Obilazak Beliščanskog planinarskog puta

Belišće, obala rijeke Drave

HPD Belišće, Belišće

Zdenko Kovač, 098/464-968

Mila Andrić, 098/93-79-960

12. 5. Pohod od Lujzijane do Karoline

Skrad – Skradski vrh – Kicljeve jame – Javorova kosa – Stara Sušica – Ravna Gora

PD Višnjevica, Ravna Gora

Goran Belobrajdić, 091/51-16-278

12. 5. Obilazak Našičkog planinarskog puta

Krndija

PD Krndija, Našice

pldr.krndija@gmail.com

Stjepan Mravlinčić, 091/93-61-02

Branko Budimir, 099/81-00-050

18. - 19. 5. Pohod slavonskim planinama, dionica Dilj

Dilj gora

Slavonski planinarski savez

slavonski.planinari@gmail.com

Otmar Tosenberger, 091/18-14-119,

19. 5. 24. pohod Pješačenjem do zdravlja

Okolica Crikvenice sa zaleđem

PD Strilež, Crikvenica

info@pd-strilez.hr

Tanja Malovoz, 091/25-09-878,

pd.strilez@gmail.com

19. 5. Dan PD-a Medveščak

Medvednica

PD Medveščak, Zagreb

19. 5. Put božura

Ćičarija, Žbenvica

HPD Planik, Umag

planikumag@gmail.com

Žužana Dušanić, 091/20-60-510

19. 5. 16. pohod kanjonom rijeke Kupe

Gorski kotar: Šimatovo - Doluš - Šimatovo

PD Vršak, Brod Moravice

Emil Tušek, 091/58-61-430, tusek.emil@gmail.com

19. 5. Dan HPD-a Belegrad, ljetni susret na Belegradu

Ivanščica, pl. kuća Belegrad

HPD Belegrad, Belec

Stjepan Hanžek, 091/79-41-399

Verica Havočić, 098/16-09-056

25. - 26. 5. DAN HRVATSKIH PLANINARA

Žumberak, pl. dom Vodice
HPS i PD Dubovac, Karlovac
Vitomir Murganić, 091/133-33-31,
vmurganic@gmail.com
Dubravka Smrdelj, 098/337-253,
dubravka.smrdelj@gmail.com

25. - 26. 5. Dan PD-a Mališćak

Mališćak na Papuku, Velika
PD Mališćak, Velika
Tomislav Jurić, 098/16-61-480, juraktc@gmail.com
Tomislav Šebalj, 091/11-89-901,
tomislav.sebalj@po.t-com.hr

25. 5. Dan PD-a Strahinjčica Krapina

Strahinjščica, pl. kuća
PD Strahinjčica, Krapina
Biserka Bajcer, 091/576-50-56
Josip Zubić, 098/460-444

26. 5. Memorijalni pohod na Korenski vrh

Kuterevo - Korenski vrh - Koplja
PU Panos, Kuterevo
Milan Burić, 099/80-60-360
Josipa Rončević, 098/19-74-845

30. 5. - 2. 6. Izložba fotografija u spomen osnivaču

NP-a Mljet planinaru Branimiru Gušiću

NP Mljet, Benediktinski samostan sv. Marije sred
Velikog jezera
PD Mljet, Goveđari
Marin Perković, 098/542-100, 095/51-91-450

1. - 2. 6. 3. skup bratovština svetog Bernarda s područja Hrvatske

Grad Našice i Krndija
PD Krndija, Našice
Slavko Žagar, 031/613-613
Ivan Sporinski, 031/611-609

1. 6. Zagrebački planinari Zagrepčanima: II. pohod tragom 2. izleta HPD-a na Sljeme

Medvednica: Gračani - Snopljak - Sljeme -
kapelica sv. Jakova na Velikom Plazuru
PK Hrvatskog liječničkog zbora, Zagreb
Berislav Banek, 091/50-90-396

2. 6. 56. slet planinara ZPP-a

Brezovica, pl. kuća Ačkova hiža
PD Brezovica, Petrovsko
Mladen Sitar, 098/94-74-111
Ivica Hršak, 091/51-59-399

2. 6. Susret planinara pjesnika

Dilj gora: Sovsko jezero
HPD Sokolovac, Požega
Antun Lovrić, 099/29-14-900,
antun.lovrice@gmail.com
Drago Mikel, 092/25-45-654,
mikel.drage@gmail.com

2. 6. Virovitički susret planinara

Bilogora, ribnjaci
HPD Papuk, Virovitica
hpdpapuk.vrc@gmail.com
Subota, 098/16-84-839
Pleško, 098/13-78-306

2. 6. 50. objeltnica Planinarskog puta Medvednicom

Medvednica, Vugrovec
PD HP i HT Sljeme, Zagreb
Žarko Nikšić, 098/479-835

9. 6. Dan planinara MIV-a

Čevo - Podevčevo
HPD MIV Varaždin, Varaždin
Ladislav Novak, 042/641-145, 098/67-98-602

9. 6. 65. objeltnica HPD-a Platak

Platak - Risnjak
HPD Platak, Rijeka
Josip Jurasić, 098/849-508,
damirpavsic@yahoo.com.uk

9. 6. 20. Antunovski piknik

Krndija
PD Krndija, Našice
pldr.krndija@gmail.com
Stjepan Mravlinčić, 091/93-61-702
Branko Budimir, 099/81-00-050

9. 6. Pohod po Goranskom planinarskom putu

3. dionica GPP-a, Tuhobić
HPD Zagreb-Matica, Zagreb
HPD Zagreb-Matica, 01/48-10-833

15. - 16. 6. Međunarodni susret planinara željezničara

Ivanščica, Belecgrad
HPD Željezničar, Zagreb
Zvonko Filipović, 098/250-991,
zfilipovic@mips.com.hr

15. 6. Memorijal Boris Bogević

Veli Brgud - Lome - Jelenjak - Veli Brgud
PD HP i HT Učka, Rijeka
Ilija Blatančić, 098/305-831
Matija Perić, 098/305-832

15. 6. Lipanj u Lipiku

Psunj: Lipik - izvor Točak - Rogoljica
HPD Lipa, Lipik
Josip Šuprina, 095/90-04-867,
josip.suprina@gmail.com
Vlasta Šepetavec, 098/362-181,
vlasta.sepetavec@podravka.hr

16. 6. Dan HPD-a Milengrad, Budinščina

Ivanščica, pl. dom Lujčekova hiža
HPD Milengrad Budinščina, Budinščina
Franjo Jagić, 098/557-095
Pl. dom Lujčekova hiža, 049/89-36-183

FERRINO

www.ferrino.it

IZUZETNO LAGAN ZA SVE VAŠE IZLETE

220kg

CHAOS 2

www.iglusport.hr